

Szerkesztőség:

Rimaszombat Koháry-utca 21
szám. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden
közlemény és levelezés

Értéktelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő: Dr. DIENES GYULA.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Deák Ferenc-utca
8. sz. a. a könyvkereskedésben.
— Ide intézendő a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszo-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Kossuth-ünnep.

Előérzetünk nem esalt, mikor előre jeleztük, hogy városunk hazafias, lelkes közönsége fényesen fogja megünnepelni hazánk egyik legnagyobb fia: Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját.

Szép, minden részletében lélekemelő volt az ünnepély, mely városunkban folyó hó 19-én lefolyt. A lakosság fellobogozta a hazákat, a kereskedők üzleteiket bezárták s kirakataikat feldíszítették. Reggel 8 órakor mozsarak durrogása és harangzúgás között vonult a városi képviselőtestület, a többi intézmények képviselői s a nagy közönség az ev. ref. templomba, hol az énekkar gyönyörű éneke után Czinke István ev. ref. lelkes magas szárnyalású, költői részletekben bővelkedő imát mondott. Majd az ág. ev. templomba vonult a menet, hol Glaufl Pál főesperes szép költeményben dicsőítette a nagy napot s áhitattal mondotta el imáját. Az izr. templomban nyert befejezést az istentisztelet sorrendje. Itt Singer S. Leo kerületi főrabbi tartott egy szép, hazafias, szellemtől áthatott s szónoki lendülettel előadott beszédet.

Az istentisztelet után a főgymnasium ifjúságának ünnepélye volt, melyen az énekkar és Czinke István beszéde s egy tanuló szavalata után Bodor István tanár a következő minden részében szép és megörökítésre méltó beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt ünneplő közönség! Szeretve tisztelt kartársak! Nemes ifjúság!

Azok, kik engemet közelebről ismernek, igen jól tudják, hogy én a temetőt szeretem legjobban. — Szeretem pedig nemcsak azért, mert életem boldogsága, jövőm reménye ott pihen; hanem szeretem azért is, mert az egyenlőséget, korunk e hangzatos kortes jelszavát, a testvériséget, melyből napjainkban teljesen hiányzik a felebaráti szeretet; a szabadságot, melyet szeretünk manapság a szabadsággal felcserélni, eredeti tisztaságunkban egyedül a sírhantok között találhatom fel.

De szeretem még azért is, mert tudom — és erre engem a történelem muzsája tanított — hogy a bölcső értékek minden körülmények között a koporsó a mértéke. Hasztalan borítja amaz bibor és bársony, hiában van fedve arannyal és ezüsttel, ha emennek sötét üregéből

TÁRCZA.

Mozsár-dörgés Gedő-várában.

Ma csak rom. Hajdan híres vár állott itten. Honfoglaló őseink fényes, de véres rohammal vették be hármas körtalait. A könnyelmű középkori várúr: Gedő Simon idején hírhedt tivornya büszke színhelye. Később is és többször is hangos, zajos élet: kúrtszó, ágyúszó verte fel a végtelen erdők csöndjét a szép, tornyos lovag-vár körül.

Nagyúri önkényről, szeszélyről, szenvedésről regél e színes mult, — feléptült rokkantak, meggyógyult testi és lelki betegek háláját, örömet hirdeti a csodákat tevő jelen s a biztató jövő.

A hajdan égbenyúló bástyák, a büszke szikla-falak nagyrésze porba hullt és porrá mállott szét. Az omladékok bevonta a borostyán, befutotta a szederinda.

Az egykor meredek, kopár sziklák alján és tetején ma: zsendülő, szép erdő, lombos és tülevelű fák egymásra boruló ágai, hűvös sátrai hívogatják az üdülni vágyókat, a fürdőzőket.

Fenn a fényes lovag-termek helyén sűrű sorokban tenyészik a gyalog-bodza. Ma ennek is hasznát veszi a nép.

A vadászai lármát, a harsány viadalt: kardok csörrenését, puskák dörrését: békés nyugalom; a zajos télenyiséget: esendes munka váltotta fel.

A kor, az idők szelleme megváltozott.

Es ime, folyó hó 21-én ismét mozsárdörgés zaja riasztotta fel Várgedén az erdők vadját, a fészkeikben pihenő madarakat! Oly különösen hatott, oly szokatlanul hangzott végig a Gortva szép völgyén e kései ágyúszó. S aztán éppen a várhegy ormáról jött, onnan hullámozott alá! Egy-egy lövés után tisztán látható volt, hogy onnan felülről húzódik alá a füstje.

nem sugárzik felé a halhatatlanság éltető sugára. Holott áttör időn és enyészeten meg akkor is, ha durva és kemény, ha a koporsóból szertelövelő fény biborkoszort fon a benne szendergő kised ágya köré.

Hiszen a betlehemi csillag, melyre mi oly sokszor szeretünk hivatkozni, a Golgothától nyerte fényét. — A keleti bölcsék ajándéka, mit a gyermek Jézus tiszteletére nyújtottak, csak halvány jelképe azon határtalan szeretetnek, melynek utolsó akkordja a keresztfán hangzott el az emberiség Megváltójának ajkairól.

Egy ilyen bölcső köré seregelt össze Magyarország népe a mai napon nem-, kor-, születés-, rang- és felekezeti különbség nélkül. — Egy bölcső köré, mely ma 100 éve mozdult meg először és a melyre fényt nemcsak egy dicsőséggel és szenvedéssel, bizalommal és csalódással gazdag életpálya lövel, hanem az a koporsó is, a melyet egy ország részvéte, egy nemzet áldása kísért utolsó útjára s helyezett el a könyv- és vértől megszentelt édes hazai föld kebelébe.

Igen, mert ma 100 éve született az, kinek nevéhez hazánk történetének legszebb és leggyászosabb lapjai fűződnek, ki mint ember végtelenül szeretett s mint ilyen határtalanul bizott az emberiség nemesebb érzelmében. Hit, remélt, bizott, de azért, hogy csalódása annál nagyobb, szívsebe annál vérzőbb, de önmagához annál hibet, annál következetesebb legyen.

Dicsőség és szenvedés, bizalom és csalódás két-két iker-testvér, melyek rendszeresen azokat szokták kísélni, kik a köznapiasság folyó légköréből kiemelkedve, életüket a közjó előmozdítására szentelik. — Ezek rendszeresen hittel, bizalommal, reményvel és dicsőséggel kezdik az életet csak azért, hogy tengernyi tájadalom és egy csepp-öröm legyen munkás életük jutalma.

E szomorú tapasztalatokra jutunk el akkor, ha végig tekintünk annak életén, kinek tetteit és emlékét nemcsak a történelem istenasszonya véste be márvány tábláira, hanem egy egész nemzet fogadta és őrizi szívében és lelkében.

Ott látjuk mint ifjut 1831-ben a megyei gyűléseken, midőn a muszka kémek által félrevezetett nép sorsáról s a rend helyreállításáról volt szó, midőn ifju lélekkel, de egy agg gazdag tapasztalataival hangoztatta, hogy elégedett népet félrevezetni vagy lázadásra bírni nem lehet. — Könnyíteni kell tehát a nép sorsán, enyhíteni kell az igát, mit a sötét századok raktak vállaira, nehogy az államhatalom vegye az ügyet kezébe s a jobbágyoknak adandó kedvezményeket az államalkotó népszótály érdekeinek és erejének megtörésére használja fel, mert akkor Magyarország, mint érett gyümölcs fog Bécs karjai közé hullani.

Magasztos, szép és hazaszeretettől sugalmazott szavak voltak ezek s bár kis körben hangzottak el, így hatásuk alig volt, de azért tiszteletet érdemelnek, mert egy

Mi volt ez? Mit jelentett ez?

Tán újra talpra állott a vár? tán új csatára keltek páncélos lovagjai? Tán Kompolti népe közelgett megvívni a szépséges asszonyért? — Nem.

A ki meghalt, többé fel nem támad. A nép többé már nem épít várat.

Az a mozsárdörgés mást hirdetett.

A Várgede utcáin robogó úri fogatok nem ellenséget hoztak. Az ünneplőbe bujt tengernyi nép másért gyűlt egybe.

Nem harszi, vad tekintet, nem szenvedély, hanem öröm, vidámság, áhitat ült ez arcokon.

Gedő Simon népének evangélikus vallású utódjai várat építettek, de nem földi hatalmasság önkényének, szeszélyének hiu székhelyét, hanem az egy igaz Isten örök dicsőségének szent hajlékát. Nem a varúr dörgő parancsára, hanem hitbuzgó szívök sugallatából és nemes vezetőiknek buzdításából önként, jórészt saját filléreikből!

A keresztyéni hitnek, a krisztusi szeretetnek ezt az új várat, ezt az új templomát avatta fel f. hó 21-én Zelenka Pál evangélikus püspök.

Neki és ez örömműnek szóltak Gedő várának romjairól azok az üdvölvesek.

* * *

E külső fényben gazdag, belső tartalomban, jelentőségében messzeható ünnepély a következő sorrendben folyt le:

Szeptember 21-én a várgedei vasúti állomáson népes és előkelő küldöttség várta az ev. egyházkerületi elnökséget és a 8 óra 59 perczí vonattal érkezvő vendégeket. A mint a vonat berobogott, a lelépő Zelenka Pál tiszai ev. egyházkerületi püspököt, a kerületi felügyelőt: Szentiványi Árpád országgyűlési képviselőt és a szabadelvű párt alelnökét, Kubinyi Aladár törvényszéki elnök a kishonti egyházmegyének újonnan és egyhangú lelkesedéssel megválasztott felügyelője üdvözölte szíves szeretettel, szép

nemesen érző, magasztosan gondolkozó s hazaja függetlenségét szerető férfit mutattak be.

Azonban dicsőségének útja nem a megyeház kapuja felé, hanem szélesebb körbe s tágasabb térre vezetett. Mint a Vécsey-bárók és gróf Szapáry szül. Csáky grófnő helyettese jelenik meg az 1832-iki országgyűlésen s ott csakhamar vezére lesz a szabadelvű ifjúságnak. S azon elvből indulva ki, hogy az országgyűlési tárgyalásoknak leghivatottabb és legjogosabb bírója a nemzet lehet, hogy tehát ezekről a megyék is értesüljenek, elhatározták az „Országgyűlési Tudósítások“ kiadását. — A lap megindult, bár nem Kossuth szerkesztette kezdetben, de a közvélemény csakhamar reá bízta a szerkesztést, míg a kormány minden lehető elkövetett a szabaddab eszmék terjedésének meggátolására. — S miután az országgyűlést bezárták, megszűntek a „Tudósítások“ is, mely hiányon Kossuth az által akart segíteni, hogy Pesten ad ki egy lapot, mi több barátjának támogatásával sikerült is s megjelent a „Törvényhatósági Tudósítások“, melyben a megyei életről számolván be, összekötő kapcsolatot keresett alkotmányunk védő bástyái, a megyék között.

Ez összekötés veszedelmes volt Bécsre, veszedelmes a zsoldjában álló kormányra nézve, s bár a szerkesztő ellen semmi törvényes kifogást emelni nem lehetett, mégis 1837 május 5-én virradóra elfogják s egy havi vizsgálati fogság után hirdetik ki az ítéletet, mely 5 évi börtönrre szól. Izgatás és engedetlenség voltak a képzelt okok, holott a valódi ok az ugynevezett országgyűlési ifjúság magatartása volt, melynek egyedüli czélja nem volt más, mint megszabadulni Bécsből anyagi és szellemi téren. — Kossuth hírért és népszerűségért csak emelte a jogtalan elítélés, mit fokozott az, hogy fogsága alatt megtanult angolul és olaszul. Fogságából többi társával 1840 tavaszán szabadult ki s már 1841-ben átvette a legelső politikai lapnak, a „Pesti Hírlap“-nak szerkesztését, mely nevét csakhamar szélesebb körben tette ismeretessé s őt mint a reformok bajnokát tüntette fel. De a benne megjelenő cikkeket sokan veszedelmeseknek, a radikális irányt, a melyben a szerkesztő haladt, elhibázottnak tartották. — Ezek közé tartozott Magyarország másik nagy reformátora, gróf Széchenyi István is, ki megvallotta, hogy Kossuth elveit helyesli, de a modort, melyben kiméletlenül ír s inkább a szenvedélyre, mint az értelemre igyekszik hatni, kénytelen elítélni. — Ez választotta el később a két nagy államférfi útját.

1847-ben népszerűsége mint publicistának és politikusnak oly nagy volt országszerte, hogy az 1847—48-ik országgyűlésre Pest megye léptette fel követnek, s a főváros szabadelvű polgárai nagy lelkesedéssel meg is választották, mely diadalát a kiváló szabadelvű főúrnak, gróf Battyányi Lajosnak köszönhetette, kinek ajkairól sokszor hangzott Pestnek az utcaín, hogy:

„Egy Istenem, egy életem,
Kossuth Lajos a követem.“

beszéddel az esperesség nevében, Osváth Daniel feledi főszolgabíró pedig az összes vendégeket a járás képviselőjében. A szívélyes üdvözlést a püspök hasonló szeretettel megköszönvén és a küldöttségek egymást kölcsönösen köszöntvén, a készen váró úri fogatokon behajtaták a feldíszített, fellobogozott faluba: a házigazda tisztét teljesítő Szabó-család vendégszerető udvarházába. Jöttökre zúgtak a harangok, dörögtek a mozsár-ágyuk. Innen pontban 10 órakor érkezett a püspök és fényes kísérete a barátságos, kedves külsejű, új ev. templom elé, melynek fehér bádoggal fődött, karcu tornya már messziről bizalmasan hívogatta a hívőket az Urnak ez új sátorába.

A zöld galylyal, nemzeti színű zászlókkal dusan felékesített templom bejáratánál ezernyi néptől környezve az esperességi küldöttség élén újra Kubinyi Aladár felügyelő fogadta a püspököt, a kinek a bezárt templom kulesát átnyújtván, arra kérte őt, hogy a várgedei hívek önkéntes adakozásából, többek adományából és a kertület hathatós támogatásával felépített ezen új templomot nyissa meg és avassa fel apostoli áldásával, „hogy mindazokra, a kik annak küszöbét átlélik üdv és boldogság, megnyugvás és áldás szálljon!“

Zelenka püspök szívbeli örömmel veszi át a kulesot és nyitja meg a kised templomot a Jehova parancsáról szóló alkalmi bibliai idézettel.

A széttárt ajtókon tódulva tódult be a nép a templom belsejébe, mely egyszerű, fehérre meszelt falaival, csinos vasrácsos oltárával, melyet a Getsemáne kertben imádkozó Krisztust ábrázoló festmény díszít, nagy ablakaival, kicsiny korusával derült, kellemes benyomást gyakorol a belépőre.

A templom kicsiny, csak keveset fogadhatott belsejébe. Az oltár körül jobbról és balról Zelenka Pál püspök, Szentiványi Árpád, Bornemisza László alispán, Kubinyi Aladár, Osváth főszolgabíró, Kubinyi Ferencz várm. főügyész, Kubinyi Andor pénzügyigazgató, Hámos

Ekkor kezdődik Kossuth szerepének világra szóló jelentősége.

Meglévén áldva mindazon kellékekkel, melyek a valódi nagy ember tulajdonai lehetnek, az országgyűlésen csakhamar az ellenzék vezére lett. — Ragyogó szónoklatát, melyeket az ősiség eltörlése, a közteherviselés, a magyar nyelv behozatala és egyéb politikai, társadalmi, közgazdasági és kulturális eszmék érdekében tartott, még azokat is lebilincseltek, kik nem voltak vele egy politikai nézeten, s így nem lehet csodálkozni azon, hogy csakhamar a vezérszerep minden irányban az ő kezét között összpontosult.

Mint hogy pedig a valódi haladás akadályául a kiváltságokat tartotta, melyek a nemzeti egység megeremelését akadályozták és a melyeknek megdöntésén már 1825-től kezdve munkálkodtak jobbjaink, ezeket ostromolta leginkább.

De mint szónok és politikus legnagyobb diadalait 1848 márczius 3-ától aratta. 1848 márczius 3-án tette meg indítványát a rendi alkotmány megváltoztatására, mely szerint az országot nem a Bécsből kinevezett államférfiak, hanem független, felelős miniszterek igazgassák, kik felelősség mellett vezessék hazánk közigazgatási, közgazdasági, kereskedelmi, közművelődési, vám-, adó-, pénz- és hadügyeit, minthogy a többi belügyi kérdések, mint az ősiség megszüntetése, a jobbágyság felszabadítása, közteherviselés, a magyar nyelv behozatala közigazgatásban, törvénykezésben egyiránt, már jól elővalának képzitve. De alkotmányt követelt az örökös tartományok részére is.

Indítványát benyújtotta s még e felett tanácskozott az országgyűlés, midőn a februári francia forradalom hírére, mely Lajos Fülöpöt elűzte a trónról, Bécs forrongni kezdett s a Kossuth által előirányzott szellemben az örökös tartományok számára nyíltan követelte az új alkotmány megadását.

E mozgalom hatása a bécsi intéző körökre nem maradt hatás nélkül. — De siettetta a Kossuth indítványának tárgyalását is, melyet az országgyűlés mindkét háza elfogadván, az erről szóló feliratot Kossuth vezérlete alatt márczius 13-án egy 72 tagból álló dísz-küldöttség vitte Bécsbe s nyújtotta be Ferdinánd királynak; ki miután a bécsi forradalmat Kossuthnak lecsendesíteni sikerült, megígérte, hogy a nemzet óhaját úgy Magyarországon, mint az örökös tartományokban teljesíteni fogja.

A királyi ígéret teljesítve lön. — Kineveztetett az első független felelős miniszterium s megkezdődött a korszakalkotó 48-iki törvény tárgyalása, mely 29 nap mulva 1848 április 11-én szentesített, melynek alapján az egységes és független Magyarország nyugodtan léphetett a fejlődés útjára.

Csak hogy e fejlődésnek útját vágta a Camarilla, s mindazon alkotások, melyekről szólottam, úgy tűntek fel, mint egy szép álm, melyre gyászos ébredés következik.

A felizgatott nemzetiségek legnagyobb része, kiket faj- és nyelvkülönbség nélkül polgártársaivá tón a magyar, azzal háláltak meg a nemzet áldozatkészségét, hogy jöltevőjük ellen fordultak. — Jelliasich horvát bán seregével átlépi a határt, az oláhok, szerbek s tótok megmozdulnak, s félrevezetve egyes izgatók és megvesztegetett bérenczek által, azok ellen támadnak, kik alkotmányos jogaikat velők megosztották.

Ekkor következett Kossuth Lajos életének legnehezebb, de legdicsőségteljesebb korszaka.

1848 július 11-én tárja fel a haza állapotát az új országgyűlés előtt. Kimondja nyíltan, hogy a haza veszélyben van; 200000 honvédre és 42 millió frtra van szükség, hogy a fenyegető veszedelemmel szembe száll hassunk.

Mint adja meg egy szívvel-lélekkel a kért összeget és katonaságot az országgyűlés, azt mindenki ismeri. — Azt is tudjuk, mikép jár Kossuth faluról-falura, városról-városra, hogy a földmivest ekéje, a diákok könyve, a fiut anyja, a papot az oltár mellől a haza védelmére tegyerve szólítsa. — Megzendül a „Kossuth Lajos azt üzenete” s mindenütt, a merre csak felhangzik, seregek támadnak névtelen hősökből, félistenekből, kik megmutatják olábnak, rácznak, szerbnek, tótnak, németnek és horvátnak, hogy az a kéz, melyből telt marokkal kapták testvérileg a polgári szabadságot, jogot és vagyont, meg tudja büntetni a hűtlen testvért, ha az a közös édes anyja, a szeretett magyar haza ellen meri ádáz kezét felemelni.

Aladár dújai felügyelő, *Medveczky* Sándor kir. közjegyző, *Ij. Szabó* László földbírt., *Dr. Zelenka* Lajos törv. bíró, *Id. Szabó* Lászlóné; *Kolbenheyer* Zoltán, *Banczik* Sámuel, *Hüvössy* Lajos, *Kemény* Lajos ev. lelkészek és *Glauf* Pál főesperes foglaltak helyet. A tömött padsorokban *Kubinyi* Agatha, *Adriányi* Sárka, *Kubinyi* Jolán, *Lovcsányi* Jolán, *Györy* Böske, *Lovcsányi* Zoltánné, *Wallentinyi* Sámuelné, *Kalla* Mihályné, *Dr. Wallentinyi* Dezsőné, *Záborszky* Klemma, *Kissné* Özv. *Györy* Frigyesné stb. urnókat és *Kubinyi* Arnold, *Kubinyi* Sándor, *Cseh* István törv. bíró, *Loysch* Ödön főgimn. igazgató, *Jurasko* Jakab várm. főmérnök, *Sztojkovics* Emil nagybirtokos; *Böhm* János, *Wallentinyi* Dezső főgimn. tanár, *Wallentinyi* István nyug. ev. lelkész, *Pál* Gyula, *Pál* Sándor, *Müller* Iván, *Lovcsányi* Béla jánosii és *Lovcsányi* Zoltán velkenyei közjegyző, *Rissányi* Gy. egyháztanácsos, *Szonty*, *Galo*, *Fejes* Albert János építész stb. urakat láttuk. Szóval a Rima-, a Gortva-, a Balog-, a Sajó völgye mind szépen képviselve volt ott vallási és születési különbség nélkül. S éppen ez a körülmény adott e tulajdonképen felekezeti ünnepnek nagyobb, nemzeti és kulturális jelentőséget és nagyobb fényt.

Megyénk, közéletünk kiválói, vezérei és többi, szerényebb munkásai is bizonynyal azért jelentek meg ott felekezeti különbség nélkül oly nagy számmal az evangélikus egyházi ünnep, mert érezték, hogy ez ünnep több — egy felekezet külön ünnepénél. Az az új ev. templom többi, keresztény testvér-társaival együtt nemcsak azt hirdeti messze a kies Gortva-völgyén szétszórta hívőknek, hogy Várgedén az evangélikus hitnek, a krisztusi szeretetnek egy új oltára épült: hanem azt is jelenti és kell is, hogy azt jelentse vele együtt mindenik, hogy ott a vallásos hittel egybeforrva a magyar hazaszeretet, a magyar nemzeti közmivvelődés is új hajlékot, új iskolát nyert!

Ez a szép gondolat, ez a magasabb jelentőség nyert kifejezést az ünnepi beszédekben is.

Mi lett volna e dicső küzdelem vége, ha idegen hatalom nem avatkozok nyunkba, könnyű kitalálni. Mi lett a vége, igen jól tudjuk. Az 1848. április 11-ikén szentesített törvények 1848. deczember 2-án semmiséknek nyilvánítottak, 1849. márczius 4-én eltörölték a nemzet ezredéves alkotmánya s Magyarország német tartományoknak nyilvánították. Mire az elkeseredett nemzet április 14-én a függetlenségét nyilatkozattal felelt.

Hiba volt az egyik, hiba volt a másik, mert mindkét fél elégette a hidat, melyen egymáshoz közeledhettek volna. S ha ezek nem történnek, mily sok kellemtelenségtől lettek volna megkímélve a versengő felek, s mennyivel kevesebb sebtől vértett volna imádott szent hazánk!

Az egyesült orosz-osztrák haderőnek, melyet a felbujtogatott nemzetiségek, e hűtlen testvérek is segítettek, a jogért, igazságért és alkotmányos szabadságért kezdett dicsőséggel folytatott harezot elnyomták. Görgey 1849. augusztus 13-án lerakta a fegyvert, ezzel szabadságharcunk véget ért. A magyar haza felett beborult az ég s a négy folyam és hármás bérez határain rideg, sötét éj lett, mint a minő lehet a „kibérelt lelkiismeret.”

Es e sötét éjben, mint két pástörtöz a nyári éjszakán csillant fel olykor olykor egy-egy kis fény a haza határai felé. Az egyik volt Kossuth bizalma az idegen hatalmasságokban, kiktől várta, hogy segélyünkre fognak jönni, de akik csak addig nyújtottak reményt, míg saját céljaikat elérték, megtanítva arra bennünket, hogy „mi magyarok: Isten után csakis önmagunkban bízhatunk.”

A másik halvány fény Tompa Mihály költészete volt, melyben a keserű fájdalom és szemrehányás mellett megnyilatkozik a biztató remény is.

Hát annak, ki nemzetét a tétlenségből felébresztette, ki az ország kasztfokra osztott polgárait egyesítette, ki az ifjú Magyarország alapkövét lerakosgatta, mi lett a jutalma? . . . Sok esalódás és számkivetés.

Azonban volt s kellett, hogy legyen a sok szenvedés között öröme is. Hiszen megérte részben elveinek diadalát; megérte azt, hogy e nemzet szentjei közé iktatta, vallaskülönbség nélkül, s a fénynek útját, mely sirhalmáról bőlesőjére sugárik, a nemzet szeretete, tisztelete és halála egyengeti. S most nincs Magyarországon kunyhó, nincsen palota, hol szept. 19-ét és márcz. 20-át szívben, lélekben meg ne ünnepelnék, hálát adva a magyarok Istenének azért, hogy nekünk adta Őt, s hogy sirja körül tanuljuk meg a rajta élő vesztaláng fényénél, hogy mikép kell a hazát szeretni, a közügyet szolgálni, szellemi és anyagi erőnket a nemzet felvirágoztatására fordítani.

De a vesztaláng fényénél olvashatunk még egyebet is. Egy kis rövid üzenetet, mely lázba hozta a magyart szabadságharcunkban, lázba hozta ma is és lázba fogja hozni mindörökké. Mert a Kossuth Lajos név nem egy férfinak a neve többé, hanem egy fogalom, melyben egyesülve van nemzetünk összes reménye, vágya, szenvedése és dicsősége. S amit üzent akkor, mikor a haza felett vészfelhők tornyosultak, azt üzeni ma is, midőn a béke áldásos munkáját végezzük, s azt fogja üzeni századok mulva is békében és háboruban, és nemzete meg fogja őt érteni mindannyiszor.

De vajjon igazán megérti-e? Tudják-e az ország vezérférfiai, hogy nekik azt üzeni, hogy a legelső magyar ember, a király, tájra fel előtt őszintén a nemzet bajait, az a felséges atyai szív, melynél nemesebb még nem dobogott balandó kebelében, orvosolni fogja azokat. Megértik-e az egyház szolgálói, hogy a haza a legelső, s ennek érdekeit más érdeknek alávetni nem lehet és nem szabad. Megértik-e, hogy a ki nem önzetlenül szereti a hazát, az tiszta szívvel nem fogja Istenét imádni soha? Megértik-e a közpályák szerény napszámosai, hogy csak akkor szeretik igazán a hazát, ha azon munkakört, melyre a gondviselés és hivatás állította őket, minél tökéletesebben be fogják tölteni? Megértik-e azok, kiknek ekéje hasogatja a könyvtől és vértől megszentelt hantokat, hogy „áldjon, vagy verjen szerkeze, itt élnünk, halnunk kell”?

Pedig mindezek befoglaltatnak az Ő üzenetében, s én hiszem, hogy e nemzet meg fogja azt érteni.

Hát neked mit üzen hazánk reménysege, nemzetünk virága, szívünk büszkesége, Nemes Ifjuság?

Megmondom. Azt üzeni nektek hogy azon kiváló testi és lelki tulajdonokat, melyekkel a Gondviselés megáldott benneteket, igyekezzetek úgy itt, e szentelt falak között, mint majd kint az életben gyarapítani. Őrizzétek meg szívetek tisztaságát, kebletek ártatlanságát és szel-

Az első, a felavató beszédet egy közének után az oltár mellől maga *Zelenka* püspök mondotta, mely alatt jobbján *Glauf* Pál főesperes, balján *Banczik* Sámuel kokvai ev. lelkész állottak.

Egy gyönyörű hálaimával kezdé s főpásztori áldásával végzé felavató beszédjét, melynek bibliai képekben, szentirási idézetekben bővelkedő stílusa, áhitatos szárnyalása, mely hitbeli tartalma, gyönyörű gondolatai és maga az apostoli főpásztor komoly, szép alakja is mély és maradandó benyomást keltettek a jelenlévők valamennyire. Miután külön-külön felavatta és rendeltetésének átadta az oltárt, a szószerket és az egész alkotmányt a nagyközönség szabad és nyilvános szolgálatára, szavait így végezte be: „E népnek eddig csak *tűzhelye* volt, most már *oltára* is van. E kettő együtt — amannak melege, ennek virága — egyesülve nyújtson áldást, békét, boldogságot a hívőknek! Ez a mi vágyunk, ez a mi főhászunk, ez a mi áldvölzetünk. Menjetek be immár az Isten házába, mert ő jó és végtelen az ő irgalmassága. Amen.”

E szavak után az összes lelkészek körülvették az oltárt és a következő alkalmi, szentirási igéket mondták el énekelve: „Áldjad meg Isten e helyet, melyet szerzél! — Dicsőség legyen az Uristennek, miképen dicsőség vala kezdettől fogva, úgy legyen most és mindörökké! Amen.”

Ezután a püspök és társai az oltártól helyeikre távozván, az egész gyülekezet ismét egy alkalmi közéneket énekelte, melyet *Hujber* József rimaszombati kántortanító kísért szíven phisharmóniumon. Ezalatt *Kemény* Lajos osgyáni lelkész és esperességi főjegyző felment a szószékre és az első ünnepi *szent beszédet* ő tartotta az új templomban. Költői hangulat, költői lendület, költői nyelv, bibliai képek, idézetek, vallásos és hazafias tárgyról: ez e szent beszédnek rövidke jellemzése. Ennél csak az

lemetek rugékonyságát, hogy ezek alapján és ezek segítségével oly szellemi és anyagi tökélet gyűjtsetek magatoknak, melyek hivatva leendnek egyenként és összesen titeket anyagilag és szellemileg függetlenné tenni, mert csak szabad ember szerethet és védhet szabad hazát! Szeressétek a munkát, legyetek ebben kitartók, legyetek szorgalmasak, mert szeretett magyar hazánknak nincs szüksége sem munkáképtelen, sem munkakerülő polgárookra! . . . ztességes munka edzze meg ifjú erőteket, hogy majd az élet delén boldogságban és fájdalomban, örömben és búban se el ne bízadjatok, se kétségbe ne esetek! — Legyen bár imádott magyar hazánk felett derült az ég, vagy sötét vészfelhők gyűljenek össze felette: a ti honszerető kebletek legyen a szerető édesanya alkotmányos szabadságának védőpaizsa! — Ha Kossuth Lajosnak üzenetét ekként értelmezték s így értelmezi veletek együtt a hazafias magyar ifjuság, akkor Magyarország ismét nagy és hatalmas leendő felette még „a pokol kapui sem vehetnek diadalmat.”

Eljen a haza!

Delután 3 órakor a városi képviselőtestület ünnepelt a tanácsteremben, melynek falán levő Kossuth-képet a jó izlésű városi kertész nemzeti színű virágdisszel övezte.

Itt dr. *Kovács* László polgármester a tanács által is elfogadott indítványát következő nagy figyelemmel hallgatott szép beszéddel vezette be:

Mélyen tisztelt képviselőtestületi Diszközgyűlés!

A magyar nemzet dicső multjában bőven találunk olyan eseményeket és mozzanatokot, melyeknek rázkódató nagy ereje, mint egy vulkanikus kitörése, — nevezetesen átalakulásokba sodorta hazánkat!

Ezen nemzet-rázkódató események között voltak olyanok is, — értem a nagy nemzeti csapásokat, — melyek az ország fennállásának létalapját is megrendítették, — de sokkal nagyobb számmal voltak olyanok, melyek lezajlása után nemzetünk a dicsőség zenithjére emelkedett s szívóssága s életképességével bámulatba ejtette a világot.

Az utóbbiak közé sorozhatjuk a 48-iki eseményeket is!

A magyar történelem ezen dicsőséget hozó eseményei mindenkor egy-egy nagy ember szerepléséhez fűződnek, ki — mint Messias, — kiemelkedik ez események tengeréből s annak felkorbácsolt hullámain fel-tarthatatlanul vezet isteni erejével a kitűzött cél felé.

Ezek a kimagasló egyének a nemzet ünnepelt nagyjai, kik a magyar szív rajongó szeretetének és tiszteletének tárgyai lesznek, valahányszor a hálás visszaemlékezés könyvében lapozgatunk.

Bár ezen, szívünkbe zárt emlékkönyv minden lapja a magyar nemzeti dicsőség egy-egy büszkeségét tartalmazza valamennyi között mégis a legszebb, legbecesebb az, mely Kossuth apánk emlékének van szentelve. — Hová az ő hervadhatatlan érdemei vannak éreznél maradandóbban beírva!

Es hova tovább távolodunk az idő telésével azon dicső napoktól, melyek felidőzöje, melyeken az eszme lángra lobbantója Kossuth Lajos volt, annál tiszteletre méltóbban emelkedik ki az ő dicső alakja az ujkori történelem tiszta levegőjében.

S ez a napról napra növekedő bámulat és tisztelet az ő nagysága iránt nem csoda, nem káprázat szüleménye, hanem természetszerű megnyilatkozása az általa öntudatra ébresztett s nemzeti erejének mindig tágabb ismeretére jutó magyar nemzet hálás elismerésének.

1848-ban már csekély hiba volt az ezer évnek azon időponttól, hogy a magyar hon hősi karral megvíva, megszerezve volt, — mégis a magyar nép millióinak csak a teherviselésben volt része, az alkotmányos jogok gyakorlásában nem.

Egy ellenállhatatlan beszéd a Kossuth apánk ihletett ajkáról a magyarság millióinak szerzte meg leg-szentebb emberi jogait!

A hosszú ideig tartó és folytonos elnyomatás alatt lassan haldoklott a nemzet! Vére kiszivva, erei lekötve, már alig-alig lehel.

A Kossuth Lajos kezében volt a feltámadás trombitája! Megfújta! Az isteni hangok hallattára az erek

Folytatás a mellékleten.

utánna elmondott verses imája volt szebb: a költő-papnak remek költeménye!

A szentbeszéd után *Glauf* Pál főesperes *Hüvössy* Lajos pokorági lelkész segédletével az első urvaesort szolgálhatta ki a híveknek. Majd Luther hatalmas éneke zendült meg.

Az első vers eléneklése után a püspök ismét az oltártól szép beszéddel, szép imával megáldotta az egész gyülekezetet.

S ezzel a lélekelvő ünnepély templomi része véget ért. Harangok zúgása, mozsarak dörgése hirdeté a be-fejezést.

Az istentisztelet végeztével a püspök és környezete összesen mintegy 24-en a rájuk várakozó fogatokon újra a *Szabóék* kastélyába mentek, a hol fényes ünnepi ebéddel és ősi, magyar vendég szeretettel látták el őket. Persze szebbnél szebb toasztokban sem volt hiány.

A püspökre és *Szentiványi* k. r. felügyelőre *Kubinyi* Aladár esp. felügyelő s a többi vendégekre *Glauf* Pál főesperes, a vendéglátó családra *Szentiványi* Árpád és *Zelenka* püspök, *Bornemisza* László alispánra *Kemény* Lajos, a papságra és annak élén az esp. einökségre az alispán stb. emeltek poharat

1/2 óra táján fogatok robogása jelzé, hogy a vendégek az állomásra sietnek. A Feled felé induló vonattal egyrészt, a másik pedig kocsiokon hagyta el Várgedét: a szép ünnep szép színhelyét. Ujabb ágyú-szó jelzé távozásukat Talán az utolsó Gedőnek váromján. Bizonynyal hosszú, hosszú időre az.

Ha talán felriadtak siri álmaikból ez ismerős hangra a régi vitétek, a szépséges szöke asszony: immár ismét elpihenhetnek: cesendes álmatok nem fogja zavarni semmi. Az új templom hangjainak napról-napra megismétlődő lágy zenéje, kellemes zsongása bizonyára nem. — Ő.

kötélke felpattant, a magyar nép milliója szabaddá lett, vére lüktetni kezdett; — majd a szabadság éltető levegőjétől lángra gyuladt, olyan lángra, melynek fénye 2 világrészt bevilágított s a nemzet nem halt meg . . . itt vagyunk, élünk is . . . magyarok vagyunk!

De a léleknek mekkora ereje, mily tudás s legfőként mily lángoló, olthatatlan és soha . . . nem alkuvó hazaszeretetet kellett annyi sikerhez! Nem emberi, isteni, elképzelhetetlen erő volt az, mely ezeket megeselekedte.

Az, ki ily tulajdonságokkal élt hazájaért és csakis azért, — ma száz éve születet. Egy évszázaddal ezelőtt adta a magyarok istene nekünk Kossuth Lajost.

A magyar nemzet baldoklása, szenvedése, új életre kelte s felvirágzása esik ezen évszázadra, melynek összes szenvedése és öröme felett az ő megdicsőült szelleme glóriától körülövezve lebeg s öröklik felettünk mind az időknek végeig!

Méltó azért, hogy az a nap ünnepe legyen minden igaz magyar embernek.

Hogy azonban ünneplésünk alkalmából némileg hálaunkat is lerójuk, van szerencsém a következő, a városi tanács által is tárgyalta s elfogadásra ajánlott indítványt a mélyen tisztelt képviselőtestületi diszközgyűlés elé terjeszteni:

Határozatilag mondja ki a képviselőtestületi Diszközgyűlés, hogy Kossuth Lajost a haza egyik legnagyobb fiának tartja s hogy érdemei iránt a legnagyobb elismeréssel viseltetik s hogy az ő születésének századik évfordulóját halás tisztelet s a legnagyobb kegyelettel ünnepli.

Továbbá: hogy Kossuth Lajos arcképét a városi tanácsterem számára közadakozásból megfesteti s az e célra indítandó gyűjtést a város részéről ennel megszavazott 100 koronával megnyitja s ezen összegnek a jövő évi költségvetésbe felvételét elrendeli.

A diszközgyűlés egyhangulag elfogadta az indítványt s a városháza előtti térre levonult, hol ekkor már gyülekeztek zászlójuk alatt: az egy. prof. főgimnázium ifjusága, a 48-as honvédek, az ipartestület, a polgári olvasókör, a dalárda, a róm. kath. olvasókör, továbbá testületileg jelent meg a polg. leányiskola tantestülete, a tűzoltóság, a kereskedő ifjak egylete stb. A hosszú menet nagy közönnyel együtt zeneszó mellett kivonult a Széchenyi-kertbe, hol a dalárda Váry János karmester vezénylete mellett gyönyörű szép hazafias dalokat adott elő s dr. Veres Samu főgimnáziumunk jeles tanára tőle megszokott szónoki lendülettel a következő remek beszédet mondotta:

Költészetünknek örök tárgya, művészetünknek kiadhatatlan forrása, egy újabb ezredéves történelemnek fundamentuma, szívünknek legteljesebb honfi-imádsága: Kossuth Lajos! téged üdvözöl ma e magyarlakta föld népének lelke, — téged üdvözöl a felkelő és lenyugvó napsugár, téged üdvözöl az első harangszó s az őszi mező új életre esőket fűszálja!

Téged üdvözölnek ma a felszabadult népek milliói! Konyhákban, mezőkön, műhelyekben szünetelnek az élet gondoljai, pihen a kapa és az ekevas, — a kézműves eszköze, a hivatalnok kenyeret adó tolla holnapra halasztja a mai nap terhét, hogy ez ünnepies órában tiszteletet adjon a Te nagy nevednek!

Téged üdvözöl e város egész lakossága: öregek, ifjak s a gyermekcsereg! Feléd ragyog az aggkor, örömkönyű, feléd dobog az ifjuság lángoló szive. Kossuth Lajos! tied a letűnt évszázad, tied a jövő! A te örökéletednek terépeles nagy fája a mai napon újra kivirágzott, — virágja: a honfi lelkesedés, melynek gyümölcse: a te lelkednek nagy álma: a szabad és független Magyarország lesz!

Hiszen ténben testesült meg a szabadság, mint egykor üdvözítőnkben a szeretet Te, ama felséges eszmének egykor apostola voltál, ma simboluma vagy! Általad a te szabaddá lett néped új életet nyert s az emberiség egy eszménnyel lett gazdagabb.

Ezért áldják a te halhatatlan emlékedet és áldani fogják a késő utódok, késő századok multán is a hála és örömkönyűk harmatával eké imádkozván:

Valahány csepp esik rája;

Annyi áldás szálljon rája . . .!

„Hozsánna neked Eszme!“

Ezredéves történetünk hosszú folyama alatt egy század sem vetett felszínre annyi eszmét, nem bővülködik annyi világrészoló eseményben s nem jegyzett el a halhatatlanságnak annyi nagy férfiut mint a XIX-ik. E század a társadalmi életben a humanizmus, a politikában a szabadelvűség százada s ez eszmék társadalmi és politikai béroszokat állítanak a küzdő térre, kik lankadatlan tevéységökkel megdöntik a régi rendszereket, — felforgatják, az elavult intézményeket, hogy azoknak romjain a modern társadalomnak és modern államnak alapját megvevessék. Mig az eszmék forrongása közepett Európa nagy nemzeti hegemóniára törekednek, addig a kisebbek igyekeznek lábaik alatt megszilárdítani a talajt, a melyen függetlenségüket kivivhassák. A század első fele szakadatlan forradalmak között telik el. A két első évtizedben Napoleon felforgatja a kontinent, — azután a Balkán népei háborognak, majd ismét a francziák próbálnak gátat vetni az absolut törekvéseknek s az új eszmék nyugtalanságot, forrongást idéznek elé Olaszországban, Németországban. Egész Európa lángban áll, de a szabadságot való küzdelem sehoh sem oly lélekemelő, sehoh sem oly felséges, mint hazánkban, hol a felséculum alkonyán már életbe lép a jövő alapját képező szabadelvű alkotmány, mely a törvényhozás mindkét faktorának a királynak és az országgyűlésnek hozzájárulásával nyert jogerőt.

Ez a mozgalmas század, ez a forradalmi eszmékkel szaturált léghöz szülte és nevelte fél Kossuth Lajost.

De jóllehet, a kor vetette felszínre őt is, mint a világnak legtöbb nagy férfiát: mi, a kik annyira közel állunk hozzá, a kik épen ő általa lettünk osztályosai s

szabadság küzdelmeinek, és a kivivott eredményeknek örökösei nemzeti büszkeséggel tekinthetünk rá, mint olyanra, a kit a kor szült ugyan, de attól a pillanattól kezdve, mely a vezéri zászlót kezébe juttatá: nem csak egy korszakot teremtett, melybe saját halhatatlan lelkét lehelt, hanem a beláthatatlan jövőben egymásra tornyosuló századokat, melyeknek alapját az általa képviselt és kivivott szabadelvű eszmék vetették meg. Az a Kossuth Lajos, a ki, mint szabadságharcunk legnagyobb hőse, buzdított, lelkesített, harcolt, — az a Kossuth Lajos, a kinek azon üzenetere, hogy fogytán van a regementje, a magyar nemzet észbontó lelkesedéssel azt felelte, hogy: „ha még egyszer azt üzeni: mindnyájunknak el kell menni,“ — az a Kossuth Lajos, a ki a magyar bálványozott, az angol megszeretett, az amerikai megtisztelt, ki elveihez való férfias ragaszkodásáért csaknem egy felszázadig ette a martíromság keserű kenyerét: az a Kossuth Lajos teljesen a mult század! Ember volt ő is; született, élt és meghalt, mint a királyok, mint a polgárok, mint a köldusok, De az a Kossuth Lajos, ki felgyult lelkének szikráival lángba borított egy nemzetet és e láng a szabadság szeretetének örök tüze, — az a Kossuth Lajos, ki hazánk fennállásának fundamentumát nem a királyok hadseregeinek szurony erdőt, hanem az emberi jogokat és igazságokat tette, — az a Kossuth Lajos, a ki eszméi által a népek millióit újra tormalta, az a Kossuth Lajos ma már a mi szemünkben egy ragyogó tényben élő eszme, melynek sem idő, sem tér nem szabnak korlátokat, mert örökké való!

Nagy emberek voltak máskor is, kik rendkívüli eredményeket értek el, kik a közelet terén a lelkökben élő isteni sugallattal újra formálták a társadalmat, népeket irtottak ki, országokat alapítottak, győzelmes hadseregekkel meghódítottak az ismert világot; de az ily nagy férfiak emléke inkább történelmi klenodium, a mely előtt megilletődött lelkkel állunk meg, — csak holt emlék, melyet az utókor megtisztelt, — kincs, melynek értéke különböző népek kebelében ismétlődik: mint az anyagi világban az egyiknél Kohinor, a másiknál Nagy Mogul, épúgy az erkölcsi életben az egyiknél Nagy Sándor, vagy Julius Caesar, a másiknál Napoleon, — az egyiknél Demoszthenész, a másiknál Ciceró, — itt Heine ott Petrarcha, jóllehet egytől-egyig a civilizáció hősei, a közművelődés apostolai, különböző népek történelmi kincsei, a nemzeti önértetnek, büszkeségnek, lelkesedésnek forrásai . . . mégsem egyebek, mint a történelmi fejlődés mértőldmutatói, kiknek emléke előtt a multba mélyedő lélek egy pillanatra megállapodik, mig tiszteletének és csodálatának kifejezést ad. — De Homér, ki a költői művészet örök törvényeivel évezredeknek lön tanító mestere, — Mózes, ki az egy Isten ismeretére vezetett utat megmutatta, a Megváltó, a szeretet vallásának isteni hirdetője: minden időkre fényt hirtő sugarával, csak egy volt minden népnek — minden időknek számára.

És így van ez a politikai életben is. Periklesek és Solonok, Richelieu és Bismarckok támadnak a népek kebelében, — de egy Washingtont, ki az emberi jogokat, egy Kossuth Lajost, ki a népszabadságot teszi a politikai állam fundamentumává: csak egyet ad a sors az emberiségnek. Barki következék utána, az már csak epigon lehet!

E csodálatra méltó életpálya nem csak az emlékezetbe vésett momentumok gazdagsága által, hanem a kitűzött életelez fensége s főleg a kivivott eredmények állandósága által rászolgált arra, hogy minden igaz magyar ember szívében őrizze emlékezetét.

Mert a politikai pályafutás momentumait feljegyzí a történelem, az életelez fenségét elismeri a kor etikája, — de az eredmények állandóságát az az erkölcsi alap biztosítja, melyen a szabad és független államok felépülhetnek.

Es ez az igazság!

Mert láttam én a napot és holdat vérré változni, láttam az erősnek derekát megtörni, láttam a fellegekben uszó sást szárnyaszegetten hullani alá, láttam, hogy nem az erősek a diadal, nem a gyorsaké a pályabér — de hogy az igazság meghalt volna: ezt sohasem láttam! És a mely állam ez alapra támaszkodik, mint hazánk: egy élet-halál harcban inkább kitörülte magát az élő nemzetek sorából, semhogy arról lelépjen.

Hiszen századokig élt nemzetünk úgy, mint ketrébe zárt oroszlan, — de a ketréce ajtaja egy varázs-szóra felpattant s az oroszlan szabad lett. E varázs-szó a Kossuth ajkairól hangzott el s a magyar nép — ez a bezárt oroszlan — egyszerre a szabadság éltető levegőjét szivta magába

Az 1848. márcziusi vívmányok egytől-egyig a Kossuth névéhez fűződnek. Ő volt forrása, ő volt a lelke, ő volt a megteremtője azoknak a törvényeknek, a melyek ma már, mint életre kelt eszmék, legyökereztek a szívekbe és a melyek a modern Magyarország erkölcsi fundamentumát képezik. A nemzet képviselete, az országgyűlés, — melyet szintén ő teremtett meg — hozta a törvényt, de ennek szelleme az ő lelkéből fakadt. A jobbágyok felszabadításáról, a jogegyenlőségről, a közteherviselésről, a papi tized és az ösíség eltörléséről, a népképviseletről, a felekezeti egyenjogúságról, a sajtószabadságról, Erdély és Magyarország uniójáról szóló törvények mind az ő lánglelke, elragadó ékesszólása által jöttek létre s a nemzet alig 3 hét alatt oly óriási lépéseket tett a haladás útján s e törvények alapján oly eredményeket ért el, a minőket egy normalis fejlődési folyamatban egy század alatt sem vivhatott volna ki.

Nem a rajongó szeretet, nem a hazafias entuziasmus mondatja ezt felünk, de a történelmi fejlődésnek az eseményekből kiforrótt igazsága, melyet a historikus kitérülhetetlen betűkkel irt föl a nemzet történet könyvébe. Ez igazságnak hódol a „legnagyobb magyar is,“ ki a végső cél elérésében munkatársa, az eszközökben ellenfele volt Kossuthnak, midőn így nyilatkozott róla:

„Bátor és merész, kivel magasabb, láthatatlan hatalmak látszanak szorosabb szövetségben lenni, — ki rövid napok alatt oly alapra fektette hazánk jövődjét, melyet mi, hangya munkások, talán soha, vagy csak generációk után lettünk volna képesek megalakítani.“

Es a haza bölcse, ki a mult tanúságait minden magyarul jobban ismerte, s belátott a nemzet politikai

jövendőjébe, az új alkotmányos éra kezdetén, tehát akkor, mikor a Kossuth aktív, szereplése immár a történelemé volt, eké nyilatkozott róla:

„Magyarország közjogának történetében legfontosabb korszakot képez azon átalakulás, mely 1847/8-ban tetetett, mert e nélkül a korszak igényei s a fejlődő eszmék hatalma rég elsöpörték volna alkotmányunkat. Ezen átalakulás össze fogja kötni a történelem azon férfiúnak nevével, ki azt 48-ban megindította s ernyedetlen erélyvel keresztül vitte. Daczára a bekövetkezett szerencsétlen eseményeknek, művének ezen része fennmaradt és fenn fog maradni mig nemzetünk él és országunk áll s ahhoz a nemzet emléke és hála lesz mindig csatolva.“ (Deák Ferenc országgyűlési beszédei).

Ime tisztelt ünneplő közönség! így nyilatkoztak e rendkívüli szellemű és bámulatos akaratúval bíró férfuról a közelet legnagyobbjai nagy bölcseséggel és államférfiúhoz illő higgadt komolysággal; és így nyilatkozik róla a történelem kritikája is, mely felülemelkedve a rokonszenvben, lelkesedéssel, tisztán a történelmi eseményekből kijegyezett igazságon alapul.

De a magyar nép, melynek érzelme nem a retorikai formák között nyilatkozik meg: azt az államférfiut, ki 48-ban millióknak szerzett polgárjogot, szabad földet, szabad hazát s magának csak egy maroknyi port tartott meg sirjába vankosul, azt a lánglelkű szónokot, ki ékes szólásának varázsával a jog- és állami lét megvédelmezésére 200000 győzhetetlen hőst állított fegyverbe, azt az apostoli lelkű mátyrt, ki a maga bajával nem törődve milliók szenvedéseit hordozta kebelében s ezzel az óriási fájdalommal egyik világrészből a másikba vándorolt, hogy a magyar nép ügye iránt rokonszenvet keltsen, azt a nagy hontalant, kinek felszázadra nyuló szenvedései után csak kihűlt porait fogadhatta be az a föld, a melyen született, a melyért élt, szenvedett és meghalt: a magyar nép szívébe zárta!

Ez a jutalma a megváltóknak!

De mindamellett, hogy történelmileg ragyogóbb, eseményekben változatosabb életpályát nem ismer a világtörténelem: nekünk magyaroknak, minden elképzelhető kincsnel többet ér az az örökség, mely Kossuthtól szállott reánk és ez az örökség: a nemzet jövőjébe vetett önbizalma.

Ezt a bizodalmat a nemzet egykor a rodostói temetőbe ásta be. Kossuth a halottat feltámasztotta.

Széchenyi népe csak hitte és remélte, hogy Magyarország lesz, Kossuth népe megmutatta, hogy Magyarország van!

Es a mig a Kossuth szelleme lebeg ez ország felett: mi nem félünk a jövődjétől.

* * *

Te dicső nagy szellem! Ki egykor leborultál a nemzet nagysága előtt: ime, ez a nemzet most előtted borul le és mig imáiban áldja a te nagy nevedet: mennyei szózatot hall:

„Ne félj kicsiny sereg! én népem vagy te, én megtartalak tégedet és az én nevemről neveztetel.“

A te szózatod ez Kossuth Lajos!

Hozsánna neked Eszme!

A szép beszédet szünni nem akaró lelkes éljenzés és tapsvihar követte, mire a dalárda a „Kossuth-himnusz“ énekelte el és szentesi Tóth Kálmán főgimnáziumi tanár nagy hatással szavalt el egy alkalmi költeményt, s a dalárda a közönnyel együtt elénekelte a Kossuth-nótát. Ezzel a kerti-ünnepelel véget ért.

A nap folyamán tartott ünnepek méltó, lelkes befejezést nyertek a polg. olvasókörben, hol 180 terítékű bankett volt. Az asztalfőn a polgármester mellett ültek: Kubinyi Aladár, Molnár József, Loysch Ödön, Józsa Antal, Baksay István, dr. Zehery István, Baksay József, dr. Veres Samu, Kerekes Dezső, Kathona Géza, Badinyi Gyula, dr. Cziner Miksa, Lichtschein Adolf, Langhoffer Viktor, Holländer Lajos, Matolcsy Pál, Kriston Szabó János, Kozma Szabó József, Schulhof Pál stb. társadalmunk számos kiváló tagja.

Általános figyelem mellett — kezében az ezüst serleggel emelkedett fel Molnár József, közeletünk e népszerű és szép tehetségű vezérférfia s ekké szolt:

Tisztelt uraim!

Történetirő óhajtanék lenni, hogy hiven megörökíthetném azt, a mi a mai napon végbement. Mulandósággal dacolni tudó ércztáblára óhajtanám feljegyezni kegyeltes ünneptünk méltó befejezése képen, hogy nagy Magyarországnak minden rendű népe; milliónyi számmal. Istene előtt leborulva, esküszertű kijelentéssel tett ma a történelem itélőszéke előtt tanubizonyoságot arról, hogy annak a századnak, mely Kossuth Lajos születésével kezdődött, tisztább, fényesebb, nagyobb embere nem volt, mint ő.

Óhajtanék szónoki képességgel, költői erővel is rendelkezni, mert érzem jól azt, hogy annak a felséges őshangnak, mely ma Árpád nemzetét ünneplő hangulatban egybeforrasztotta, közönséges érzülettel méltó kifejezője senki nem lehet, s ép azért szorongó aggodalommal kérdezem önnön magamtól, lehet-e nekem megkísérlni azon magasatos, de nehéz földadatot, hogy a tettek óriási számára rendezett nagy ünnep benyomásait kegyeltesen összeszedjem.

Kossuth Lajos egy intésére, egy szavára világrészek mozdultak meg, neve, életének nagy tanúsága örök, örök világgossá, mint a nap minden idők számára róla legnagyobb kártársa gróf Széchenyi István csodálatos örökítette meg, hogy pillanat alatt századokra előirányzott alkotásokat volt képes megalakítani, s én valamennyi hangyamunkás között a leggyengébb, — Kossuth Lajosra gondolva, úgy érzem magamat, mint a ki a nap lángtengerébe tekintő szememet befogja a fény, a nagy világgossá.

Szívem azonban azt dobogja, hogy a Kossuth Lajos teremő ereje, az ő alkotásai örök tagadást nem kényelhetnek, — abban a meggyőződésben vagyok, hogy Kossuth nagy neve harci riadó, mely a népeket örök csatára buzdítja, hogy nemzeti megváltók eszményképe nemcsak akkor állhat előttünk, ha vészfelhők tornyosulnak s a veszedelmek tömkelegében kard villámlással kell utat egyengetni, hanem vezérő csillagunk a béke nagyszabású munkáiban is.

A világot éltető örök tűznek, a napnak nem Phaeton volt legerencesebb imadója, ki a mindenséget gyújtotta fel annak áldásos tűzével; — Kossuth Lajosnak sem lehet legigazabb követője, a ki hívó szavára csak harszolni, csak küzdeni óhajtott, mert ő maga egy nagy békemunkában utólrétegetlen, a jogokat képező és követelő milliókat egyesítette harcz nélkül a jogokat adó kiváltságosokkal, a mire példát a történelem mutatni nem tud.

Az egyenlőség, szabadság, testvériség eszméjének igazán szívünkbe zárasa után évezredek nagy távolában megtaláljuk az üdvözítőt, azzal az örök igazsággal, melyet egy tételbe foglalt, „szerszéd felebarátodat, mint te magadat“. Kossuth Lajos államot alkotó nagy munkája ezen az örök igazságon épült fel.

Nemzeti megváltónkra gondolva, ne keressünk harci eszközöket, ne induljunk az ekkesereds, a bosszu jel-szavai után.

Szemből álló nagy alakok tusája mély barázdákat vág a közéletben, a jellemóriások élnek-halnak a felszántott ösvény szélén, a Megváltó keresztján vérzett, Kossuth a szakmivetés keserű könnyei között hunyt el. Az eszme azonban, melyet képviseltek nem maradhat fenyegető tiltakozás örökre, — a felszántott barázdákban az általuk elvetett nemesség magvak kibajtanak, kizöldülnek, meghozzák a békességnek, a reménynek színt s gyümölcsként életük nagy tanúságait, melyek hódító utra indulnak, lefoglalják a sziveket, lelkeket, — ezt teszi Kossuth emléke is, s megtanít bennünket arra, hogy erős, független nagy Magyarországot nem a pártoskodás, nem az egymással versengés fog alkotni, de a testvériség összeforrás.

Magyarok Istene! tekints e házra! Csillagsugármezők merhetetlen távolából küldj sziveinkbe igaz világgosságot, add, hogy ez áldott földön királytól koldusig mindenkinek ereje legyen a nemzet fenntartó nagy munkában, hogy itt magyar szó vezessen, s egy törvényeidet tisztelő, megőrizni tudó, nagy alkotásokra képes erős és hatalmas magyar nemzet uralkodjék az idők végtele-néig. — Eljen a haza!

Szavait viharos éljenzés és lelkes tapsvihár kísérte. Utána Csernay Dániel a polg. olvasókör jegyzője szép szavakkal köszöntötte fel az ünnepélyen közreműködött férfiakat. Czinke István nagy hatást keltett köszöntőben fejtegette, hogy tévednek azok, kik Kossuthot forradalmárnak tartják. Ő a történelemnek egy tüneményeszerű, talán legnagyobb alakja volt, ki Eötvös Károlynak úgy nyilatkozott, hogy nem tartja magát nagy embernek, mert az elért eredményeket és nagy alkotásokat a kor szelleme szülte. A szabadság Rákóczy utolsó emberével el volt temetve a nemzet lelkében s Kossuth nagysága abban áll, hogy benne és általa az ige testté lön s neki — a legkövetesebb magyarnak — az érdeme volt, hogy a nemzet lelke testet öltött.

Lelkes, szünni nem akaró éljenzés támadt beszéde nyomán, s dr. szentesi Lóth Kálmán, a beszéd hatása alatt nyomban poharat is emelt a kiváló képzettségű és igazán hazafias, jeles lelkészért, s azt kívánta, hogy a botondi kart erősítő magyarok Istene sok ilyen papot adjon a hazának! Csernay Mór szölt még, de szavait elnyelte a zaj. Szabó József Kozma azt kívánta, hogy ez a mai lelkes hangulat maradjon meg mindvégig e hazában. Rábely Miklós a kaszinó elnökét: Kubinyi Aladárt éltette. Czinke István pedig a magyar nőkért emelte poharát. A bankett a hajnali órákban hazafias dalok éneklése közben ért véget.

Tamásfalvának hazafias népe is szép ünnep keretében fejezte ki halás kegyeletét Kossuth hallhatatlan emléke iránt. Korán reggel a fuvó-zenekar hazafias Kossuth-nótákat fujva bejárta a szépen fellobogozott falut. Délután 2 órakor a Missurák-ház előtti tágas téren gyűlt egybe a falu apraja-nagyja, a hol a Petőfi-egylet rendezett emlékünnepet a következő műsorral: 1. A himnust eljátszotta a fuvózenekar, a mely Hagelbauer zenetanár szakavatott vezetése mellett még a „Szózat“-ot és a „Kossuth-nótát“ is előadta pompás összhangban. Közben Vinis Viktor körjegyző szónoki lendülettel a következő tartalmas szép beszédben méltatta az ünnep nemzeti jelentőségét:

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

A mai napon ünnepet ül az egész Magyarország, emlékünnepét a magyar szabadság megteremtője, minden igaz magyarnak félistene, évszázadokra át viselt rablanczaink széttörője, a zsarnokság által eltaposott, elnyomott hazánk újjáteremtője, halhatatlan emlékü Kossuth Lajosunk születésének 100-ik évfordulóját. Kicsinyek és nagyok, gazdagok és szegények, paloták és kunyhók lakói egyaránt örömtől repedő szívvel keresik fel ma a hála oltárát, hogy buzgó fohászukkal leróják kegyeletük adóját a nagy száműzött és hontalan emlékének. Tenet-segem gyöngye ahhoz, hogy holléköp méltatni tudnám ez ünnep jelentőségét, de úgy hiszem, hogy arra nincsen is szükség, mert be van az írva kitorúlhatlenül minden igaz magyarnak aranybetűkkel a szívébe.

Miként hajdan Kossuth lángszellemének hívó szavára légiók termettek a csataterén, úgy a mai nap is millió magyar ajkán zendül fel a fohász a magyarok istenéhez, hogy adta őt minékünk. — Milliók szívét az ő iránta érzett s rajongással párosult szeretet és hála hatja át, midőn immár az édes hazai földben nyugvó

nagy halottunknak 100 éves születése napján róla megemlékezünk! A szegény földműves egyszerű hajlékában imát rebeg a jobbagyság kezéről a nehéz béklyókat letörő Kossuthért, a volt egyszerű nemes a Kossuth által megteremtett törvényelőtti egyenlőségért, s minden magyar terdet hajt annak emléke előtt, ki anyanyelvünket, ezt az édes magyar nyelvet az egész világ előtt tiszteltette. — Ő mondá hajdan: „Leborulok a nemzet nagysága előtt!“ most pedig mi borulunk le a Te nagyságod előtt, mi, a kik az Általad teremtett szabad hazának, szabad fiai vagyunk, kik előtt csak alomkép gyanánt tűnik fel, hogy volt idő, a mikor a „Szabadság, Egyenlőség és Testvériség“, e három szent eszmerő Magyarországon még csak almodni sem volt szabad; — hogy volt idő, midőn a népszabadság hóhérai a magyarnak féltve őrzött kincsét — szabadságát — lábball tiportak, azért küzdő legjobbjainkat börtönbe vetették, verpadra hurczolták! mi borulunk le a Te felmagasztosult alakod előtt Kossuth Lajos, kik elgondolni is alig merjük, hogy volt idő, mikor a magyar és magyar között osztálykülönbség létezett, midőn a „biborban“ született magyar a „jobbagy“ magyarnak rabszolgájaként bántatott.

A jelenlegi, az újjáteremtett Magyarországot léte, fennállása a Kossuth Lajos érdeme. Nélküle ma is csak ott volnánk, a hol 48 előtt voltunk, de az ő varazsszava felrázta mély álmából a már évszázadok óta alvó nemzetet, az osztrák által reá hurkolt rablincseket szét-törte, s habár a legnagyobb erőfeszítéssel és sok ártatlanul kiontott honfivér arán, mégis kivitta hazája függetlenségét s a magyar névnek egész világ előtt becsületet és tiszteletet szerzett. Az ő művét le nem rombolhatják már a múlt századok vihara, azon még a pokol kapui sem vehetnek diadalmat soha, mert az ő általa megteremtett eszmék mindnyájunk szívében erős gyökereket vertek, a honnan azokat csak a halál tépheti ki, s míg magyar él a Szabadság, Egyenlőség és Testvériség fényes napja napról napra diadalmasabban fog tündökölni széles e hazában.

Gyenge vonásokkal igyekeztem vázolni a mai nap jelentőségét, de úgy hiszem, hogy legszebb bizonyítéka annak a rajongásszerű tiszteletnek, mely Kossuth Lajos nevének említésére is forrongásba hozza minden igaz magyar hazafinak szívét, a mai ünneplésünk.

Midőn tehát az ünnepélyt megnyitom, örömmel tapasztalom, hogy ezen ünnepély biztosíték leend a jövőre nézve, hogy szabadságunk apostolának nyomdokát utolsó lehelletünkig hiven fogjuk követni, azok szabad hazánk derült egén tündöklő csillagként fognak örök időkön keresztül ragyogni, mert azokat Kossuth apánknak szelleme porba tiporni nem hagyja. — Közbiztosíték arra, hogy nemzeti apostolunk.

Ha még egyszer azt üzeni

Mindnyájan el fogunk menni.

Eljen a haza!

Majd ifj. Pásztor András felolvasta érczes hangon Hentaller Lajosnak Kossuth-ról készített életrajzát. Aztán Habán András a Petőfi kör lelkes elnöke felolvasta nemes hévvel Rákosi Viktor „Fohász“-át, Pavella Pal pedig messzehallatszó hangon, ügyesen elszavalta Kornainak „Kossuth óda“-ját. Közbe-közbe a zenekarral váltakozva az egyleti dalárda ugyancsak Hagelbauer ügyes vezetése mellett elénekelte a „Tavaszi elmúlt“ és a „Kossuth-hymnus“ című alkalmi dalokat. Végül Vinis Viktor hangulatos, lelkesítő beszéddel bezárta az ünnepélyt, mely után a zenekar újra bejárta az utcákat s aztán bevonult a városi ünnepre. Jóliesik látnunk és tapasztalunk a tamásfalvi ifjak Petőfi együletének évről-évre emelkedő és nem lankadó hazafias tevékenységét és nemes irányu haladását. Csak előre a jól megkezdett uton!

Nagyőröczen Százegyetgyűlés és harangzugás jelezte a hajnali órákban a százéves évfordulót. Az ág. ev. templomban *Christély* turesoki ev. ref. lelkész tartott emelkedett szarnyalású beszédet, mely után a városi daloskör a „Hymnus“ énekelte. Innen az összes ünnepelő közönség a róm. kath. templomba vonult. Megjegyzem, hogy a püspök ur ő méltósága kérelmükre ép az *utolsó órákban sürgönyileg adott engedélyt az ünnepi mise megtartására.*

Ezután a piac-terre gyűltünk, hol polgármester hazafias beszéde után a következő indítványt tette:

„Mondja ki a képviselő testület az itt jelen levő egyletek, társulatok és intézetek nevében is, hogy Kossuth Lajos születésének századik évfordulója alkalmából egyhangulag, hogy ezen nagy férfunak, Magyarország volt kormányzójának elévülhetlen érdemeit, melyeket a magyar haza, a magyar nép és a közsabadság érdekében szerzett: jegyzőkönyvébe örök emlékül iktattassanak. Ezen indítvány nagy lelkesedéssel fogadtatott.

Ezután a polg. és kereskedelmi tanuló ifjuság énekelte el a Kossuth dalt, utána *Makfalvy* Ferencz hosszas beszédben méltatta Kossuth érdemeit; Rákosi fohászát szavalta *Borza* Pal keresk. isk. tanuló, *Konka* I. tanuló *Abbrányi* „Kossuth sirja“ című költeményét adta elő, végül *Dancsházy* igazgató rövid beszéddel az ünnepélyt berekeszté.

A daloskör „Kossuth-hymnusának“ éneklésével ünnepies hangulatban oszlott szét a közönség.

Este 7 órakor a város összes házainak kivilágítása mellett faklyámenetet rendezett a polgárság és tanuló ifjuság. 1/2 órák közvácsora volt a nagyteremben, mely alatt *Csizy* Miklós és ifj. *Mihalik* Dezső vezetésével a daloskör szórakoztatta hazafias dalaival a közönséget. Vacsora után az ifjuság tánczra perdült s a Berkes Vilmos jól szervezett bandájának notáira a késő éjjeli órákig tánczolt az ifjuság.

A város zászlódisze még napok múlva is kellemesen emlékeztetett bennünket az igazán méltóságtejes hazafias ünnepélyre.

Kokován Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját méltó módon, lelkesen ünnepelték meg. Szeptember 19-én reggel 9 órakor *Banczik* Samuel evang. lelkész imádkozott az ág. ev. templomban. Délután 2 órakor Kokova nagyközség képviselőtestülete tartotta ez alkalomból a diszközgyűlést, melyet *Tauffer Ignác* bíró, esetelvé a nap jelentőségét, nyitott meg. Az ünnepi beszédet *Lipták* Endre képviselőtestületi tag tartotta. Délután 3 órakor a kokovai olvasó és társalgókör következő programmal tartotta meg diszközgyűlését: 1. Elnöki

megnyitó. 2. „Szózat“. 3. Ünnepi beszéd tartotta *Banczik* Samuel elnök. 4. „Kossuth-nóta“. 5. „Kossuth Lajos“ költemény, előadta *Zduth* Mátyas erdész-jelölt. 6. Alkalmi beszéd, tartotta *Lipták* Endre olvasóköri jegyző. 7. „Hymnus“. Az olvasókör eme diszközgyűlésén a tagokon kívül az összes kokovai intelligencia családjaikkal egyetemben s számos gazda vett részt. Este 8 órakor ünnepi lakoma volt a Kremniczky-féle vendéglő nagytermében.

Klenőcz város hazafias közönsége magyar olvasókör, dalárda és a községi előjáróság közreműködése mellett Kossuth Lajos 100 ik születési évfordulóját méltóan megünneplelte. Az ünnepély a városháza tanácstermében vette kezdetét, melyet a daloskör a „Hymnus“ énekeléssel nyitott meg. — Ezt követte Sztálin szky Endre helybeli ág. hitv. ev. tanítónak gondnal és tartalommal szerkesztett ünnepi felolvasása, melyet a közönség lelkes éljenzéssel jutalmazott. Felolvasás után a daloskör a „Hunnia“ című dalt énekelte, melynek befejezésével *Helvig* Edé ág. h. ev. tanító saját szerzeményű „Kossuth emléke“ című szép költeményét nagy lendülettel szavalta el. Az ünnepélyt a daloskör a „Szózat“-tal zárta be s a közönség tarsas vacsorára a városi vendéglőben gyűlt össze; a hol késő éjféltanáig maradt együtt.

Sajó-Gömör város közönsége is nagy lelkesedéssel ünnepelte Kossuth Lajos 100-ik születési évfordulóját. A hazafias ünnep folyó hó 19-én kezdődött. A lakosság házaikat fellobogozták, s a polgári iskola által délelőtt 10 órakor tartott ünnepi a város közönsége jelen volt. Az iskolai ünnepen a nagy nemzeti ünnep jelentőségét *Bencze* Samu igazgató-tanár hatást keltő beszéddel méltatta. Folyó hó 22-én pedig a város közönsége ünnepelt. A nemzeti ünnep azért halasztatott vasárnapra, mert a város közönsége nagyobb részt földművelőkből áll. A rendezőség módot és alkalmat akart adni, hogy a szabadság ünnepén az egész lakosság részt vehessen. Részt vett az egész város közönsége, nők és férfiak egyaránt, a hálaadó isteni tiszteletet, melyet *Sarudy* Gyula egyházunk szónoka tartott és hazafias szép beszéde a Kossuth korszak dicsőítése volt. A dalárda hazafias éneke nagyban emelte az ünnep méltóságát. Isteni tisztelet után a hymnus éneklése mellett az egész közönség a városháza elé vonult, hol a képviselőtestület tartotta diszközgyűlését. Itt az ünnepi szónok a város jegyzője *Záhonyi* János volt, kinek indítványára a közgyűlés Kossuth emléket és érdemeit jegyzőkönyvileg megőriztette.

Kossuth ünnepély Putnokon. A város hazafias lelkesülő közönsége méltóan a nagy naphoz ünnepelte meg Kossuth Lajos 100 éves születési évfordulóját. A Casinó és Polgári Olvasó-egylet együttes működése mellett nagy népnepélyt rendeztek a piac-terén, hol az ünnep délelőttjén felolvasások és szavaltatok voltak. Este kivilágítás és közvácsora volt, melyen számtalan felköszöntő hangzott el.

Királdon. A magyar általános közbányá részvénytársaság kiraldi bányatelepén az olvasókör vállvetve az elemi népiskolával sikerült Kossuth-ünnepélyt rendezett. Az iskolás gyermekek a Kossuth induló hangjai mellett zászló alatt vonultak az olvasó-egylet előtt, ez alkalomra szépen feldisztított térre, melyen Kossuth Lajos és az aradi vértanúk képe oltárszerűleg volt felállítva s élővirágokkal és koszorúkkal felékesítve. Az ünnepély a „Hymnus“ éneklése után *Márkus* Károly bányagazgató hatásos és szép elnöki megnyitó beszéddel kezdődött, az ünnepély jelentőségét fejtegetve. Ezután *Réhling* Konrad bányamérnök nagy hatással szavalta el *Szabolcska* Mihály „Hazaszeretet“ című költeményét. Majd *Homor* Lajos társulati tanító előadta gondosan kidolgozott Kossuth Lajos életét. Az iskolás gyermekek a Kossuth notákat és a Talpra magyart énekeltek és alkalmi költeményeket szavaltak. Könnyekig megható volt, midőn *Réhling* Konrad bányamérnök elmondta *Rákosi* Viktor „Kossuth Miatyánk“-ját. Végül *Márkus* Károly bányagazgató hazafias záróbeszéde után az ünneplő közönség a Szózat hangjai mellett oszlott szét. Az ünnepélyen résztvett a szomszéd községek intelligenciája és előjárósága is. Az ünnepélyt tarsas vacsora követte, melyen a hazafias érzületű bányagazgatót, a jelenvolt díszes hölgyközönséget és a szereplőket éltették.

Kossuth-ünnep Ujantálvölgyön. Az újantálvölgyi gyártelep tisztikara fényesen ülte meg folyó hó 19-én Kossuth Lajos születésének 100 esztendő évfordulóját. Míg a nagy városok a rendelkezésükre álló eszközök által iparkodtak a nagy napot örök emlékeztetővé tenni, addig e gyártelep a viszonyokhoz mérten szűkebb körben, de annál beusóbban és igaz hazafias lelkesedéssel rótta le a kegyelet adóját. A telep összes épületei lobogodiszbombázott, a kaszinó pedig fényárban uszott, úgy, hogy a kies fekvésű hely igazán megkapó képet nyújtott.

Az ünnepély a kaszinóban délután 6 órakor megtartott diszközgyűléssel vette kezdetét a szorongásig megtelt nagyteremben. *Neumann* Mór tartotta az ünnepi beszédet, melynek magas színvonalú és lelkes előadása a hazafias érzésektől már amugy is hevített kedélyeket, még nagyobb lelkesedésre hangolta. — Kossuth Lajos életrajzának szellemes elmondásával *Brandt* Ferenc tanító szerzett osztatlan elismerést és végül *Heller* Ödön gyári tisztviselő meleg érzéssel elszavalta *Abbrányi* Emil „Kossuth sirja“ című remek költeményét, mely után az egybegyűlték emelkedett hangulatban a pazarul terített asztalokhoz ültek. Az első felköszöntőt *Holstein* Ármu gyárigazgató és kaszinó elnök tartotta, ő felséget éltetvén, melyben a hazafias érzést a loyaltással vonva párhuzamba, a magyar nép eme óserényét méltatta szép szavakkal. A felköszöntőt, mely mely hatást keltett, az ünneplők álva hallgattak végig.

Mondani sem szükséges, hogy ez a kezdetes jelenté a szünni nem akaró, többé kevésbé szellemes, de annál lelkesebb töstöknek és az ünneplők csak a késő éjszakai órákban oszlottak szét a leganimáltabb hangulatban. Szűk fölemlítendő még az újantálvölgyi tisztviselőkből szervezett dalárda, mely *Brandt* Ferenc tanító vezetésével, a hazafias dalok éneklése által igazán reá szolgált a bőven kijutott tapsokra.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetés megújítását, mint a hátralékos előfizetést ki egyenlíteni sziveskedjenek Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Ivánkovich püspök bérmautja. A roznói egyházmegye nagyevü főpásztorja f. hó 20-án kezdette meg előre jelzett bérmautját Szent-Simonban, ahonét a közbeeső falvak érintésével Rimaszécsre, majd pedig Várgedére és Söregre utazott. Valamerre csak elvonult: mindenütt harangok zúgása, diadalkapu, festői bandérium és ünnepi köntösbe öltözött néptömegek lelkes éjlen rivalgása fogadta. A bérmaut: a szeretetnek, hódolatnak és ragaszkodásnak valláskülömbőség nélkül kifejezésre jutott meghatározó jeleit mutatta a böles egyházfejedelem iránt, a kinek jöttét mindenféle megelőzte legutóbb kiadott pásztorlevele, melynek a hitéletre és a magyar nemzeti élet megerősítésére vonatkozó lelkes, hazafias hangja mindenkit magával ragadott, aki csak azt olvasta. A fogadtatás központja az egész vonalon Rimaszécsre esett, ahol a Coburg hercegi uradalom, mint egyházi kegyur képviseletében Marikovszky Géza tisztartó tevékeny rendezése folytán valóban impozáns módon nyilatkozott meg a hívek és általában az egész lakosság tisztelete. Hatvan tagból álló festői lovasbandérium ment a püspök ur öméltsége elé, akinek kíséretében ott voltak az egyházmegyének majdnem összes esperesei, a környékbeli egyházak plébánosaival s a világi elemnek képviselőivel. A felbuzgózott város főutáján szépen feldíszített diadalkapun keresztül, harangok zúgása mellett, Bráz János esperes-plébános lakására vonult a menet, amely az alkalommal néhány emlékeztető órára püspöki rezidenciává alakult át. Este a plébániával szemben lévő nagy térségen pompásan sikerült tűzijáték volt. Másnap a bérmálás végeztével ebéd a parochián, ahol a nagy egyházi fejedelem apostoli lelke minden egyes beszédével áhítatba és a hazafiai lelkesedés rajongó kitérésébe ragadta a jelenvoltagekat. Minden szava a türelmet, szeretetet, felekezetek közötti békét és a lángoló honszerelmet hirdette. Az illusztris társaságban Hevessy Benedek — volt országgyűlési képviselő. — Józsa Antal kir. tanfelügyelő és Vattay László ev. ref. lelkész köszönték meg a püspök látogatását, éltetve őt, mint a magas klérusnak izig vérig legmagyarabb vezéralakját. Bucsuzás előtt a püspök ur egy remek töszt-ban a házigazdát, Bráz János esperes plébánosért emelt poharat, mint a ki nehéz körülmények között mindig sikeresen oldotta meg az egyházi és társadalmi kérdéseket. — Rimaszécsről ezután harang-zúgás között távozott a püspök Várgedére nagy kísérettel, honnan még eddig részletes tudósítást nem kaptunk az ünnepélyek lefolyásáról.

Országos Kossuth-ünnepély. Magyarország szívében, a fővárosban méltó fénytel és lelkesedéssel ünnepelték Kossuth Lajos nagy hazánkia 100 éves születési évfordulóját. Vármegyénk küldöttségébe résztvettek: Bornemisza László alispán vezetése mellett, Farkas Ábrahám, Fáy István, Putnoky Mór, Szentiványi Árpád országgy. képviselő, Hevessy Benedek volt országgyűl. képviselő, Dr. Szeless Ödön ügyvéd és Dr. Diénes Gyula ügyvédjelölt, lapszerkesztő. — Az ünnep reggelén 1/2 9 órakor a vármegye nevében Dr. Szeless Ödön és Dr. Diénes Gyula a megye kegyelelelelelú adott remek élő-virág koszoruját lehelyezték a Kossuth sírjára pár szó kíséretében a keresési-uti temetőben. Majd 9 órakor az egész küldöttség testületileg részt vett a deákteri ág. ev. templomban megtartott Kossuth emlékének szentelt istentiszteleten s innen a temetőbe vonultak, hol az egyes küldöttségek Kossuth sírját keresték föl, majd a Kossuth mauzóleum alapkövetételének ünnepélyén vettek részt méltóan. A küldöttség különben minden Kossuth-ünnepélyen részt vett s hódolt Kossuth szellemének.

Püspöki látogatás. Zelenka Pál ev. püspök a várgedei templom felszentelése után díszes és előkelő kíséretével együtt a 1/2 5 órai vonattal városunkba érkezett segítő jobbjanak és barátjának Glaufl Pál főesperesnek meglátogatására. A vendégszerető paplakon ugy a püspök, mint egész fényes kísérete a legfeszletlenebb jókedvben és vidám hangulatban töltötte el a délutánt s a püspök az esteli vonattal székelyre Miskolcra utazott.

Templomavatás Salgó-Tarjánban folyó hó 24-én avatták fel az új izraelita imaházat. Az ünnepélyes felavatáson a helybéli izr. hitközséget dr. Cziner Miksa elnök és Singer S. Leó kerül. főrabbi képviselték.

Városi közgyűlés. A városi képviselőtestület ma, esütörtökön délután közgyűlést tart, melynek tárgyai: 1. Alispáni véghatározat a Tompa szobor alapnak városunk rendelkezése alá becsajjtásáról. — 2. A közvilágítás átengedése végett a rimaszombati konzerv-gyár részvény-társasággal kötendő szerződés tervezet bemutatattik. — 3. A „Zöldfa” épületnek a rimaszombati konzerv-gyár részvény-társaságnak leendő bérbeadása iránt kötendő szerződés bemutatása.

A zilahi Wesselényi-szobor leleplezési ünnepélyén vármegyénk képviseletében Lukács Géza vármegyey főjegyző és Feledy Ferencz kir. aljárásbíró voltak jelen.

Egyházmegyei választás. A kishonti ág. h. ev. esperesség elnökségére beadott szavazatokat f. hó 17-én bontották fel Rimaszombatan, az egyesült prot. főgimnázium tornacsarnokában tartott gyűlésen. Az eredmény, mint az előre látható volt, az, hogy a világi elnökségre Kubinyi Aladár kir. törvényszéki elnök, az egyháziira Glaufl Pál rimaszombati lelkész választott meg. Örömmel adjuk e hírt mi is köztudomásul, midőn ugy a megválasztottaknak, mint a választó egyházaknak egyaránt szívből gratulálunk!

Fejedelmi vendégek Gömörben. Mint értesülünk Coburg Koháry Fülöp fiával Lipót herceggel és özv. Coburg Clementin hercegeasszonnyal vármegyénkbe fekvő Pusztamezőre érkeztek, hol több időt szándékoznak tölteni. E napokban fog oda érkezni Günther herceg és neje Dóra hercegnő is.

Orvosok és gyógyszerészek gyűlése. Pelsüczön nagy élénkség volt f. hó 20-án. E napon talál-

kozott adott ott egymásnak vármegyénk orvos és gyógyszerész karának jó része. Ott voltak: Dr. Löcherer Tamás elnök, dr. Meskó Miklós és dr. Maurer Arthur alelnökök, dr. Hajcsy Sándor és dr. Kármán Aladár titkárok, továbbá Jolsva, Rozsnyó, Dobsina, Nagy-Röcze stb. orvosai. A gyűlésről térszűke miatt csak jövő számunkban referálhatunk. Most csupán annyit említnék meg, hogy nagy tetszést és elismerést keltett dr. Löcherer Tamás felolvasása a vármegye monographiájának megírt s a megye egészségügyéről szóló műve, s Blum Rezső intézeti igazgató előadása. A szép számmal megjelent orvosok és gyógyszerészek megtekintették a hülyék és gyógyíthatlan elmebetegek mintaszertűen berendezett intézetét. Este fényesen sikerült bankett volt.

Gondnoksági ülés. A helybeli áll. elemi iskola gondnoksága f. hó 23-án Lukács Géza elnöke alatt tartotta ez iskolai évben első ülését, melynek gazdag tárgysorozatáról és általános érdekű határozatairól helyszűke miatt ez alkalommal nem szólhatunk, de azért most is örömmel említnék meg, hogy a gondnokság az elemi iskola öröndetes fejlődése Törköly József igazgató példás és buzgó vezetése és általában az egész tanítói kar tevékeny működése iránt teljes elismerését jegyzőkönyvében örököltette meg.

Bimbóhullás. Konyha Béla polgártársunkat és nejét: Majomy Mariskát nagy veszteség érte 9 hónapos kis leányuknak f. hó 17-én történt elhalálózása által. Temetése 19-én ment végbe.

Iskolaszéki gyűlés. A helybeli polg. leányiskolai „iskola széknek” f. hó 24-én Lukács Géza elnöke alatt ülése volt, mely még lapunk zártakor is tart.

Áthelyezések. A rimaszombati kir. pénzügyigazgatóság Gredinger Pál sajo-szentpéteri kir. adóhivatali ideiglenes minőségű díjtalan gyakornokot hasonló minőségben a rimaszombati kir. adóhivatalhoz helyezte át. — A helybeli fogházhoz pedig az elbocsátott Gráner örmeister helyére Papp József sátorallya-ujhelyi fogházörmeister helyeztetett át hasonló minőségben s ideiglenesen a fogházfelügyelői teendőket ellátásával is megbízottat.

Geológiai fölvételek Gömörben. Darányi földmívelésügyi miniszter Posewitz Tivadar és Schafarik Ferenc osztálygeológusokat Nadabula vidékén, Gessel Sándor főbányatanácsost Dobsinától keletre, Illés Vilmos bányasegédmérnököt a Garamvölgyében geológiai fölvételek eszközésével bízta meg.

A beiratások törvényes ideje immár mindenütt lejárt iskoláinkban. A kik ezután jelentkeznek, már csak a felsőbb hatóságok engedélyével vehetők fel. Az idej beiratások eredménye ismét: tulzsufolt osztályok, tulnépes iskolák. Nem volna ez baj, sőt öröndetes jelenség, kivált a népiskolákban, csak mindenütt volna aztán kellő számú tanterem és elegendő tanító is! De az a tény, hogy a szakiskolák, hogy a polgári iskolák — szemben a középiskolákkal, kivált pedig a gimnáziumokkal — aránylag néptelenek: ez a valóság már nem öröndetes, sőt elszomorító. Mert a gimnázium nem szakiskola, nem a gyakorlati pályákra, hanem csupán és kizárólagosan a magasabb műveltségre, a felsőbb tanulmányokra készít elő. Ezekre pedig nem mindenki való. Itt a zsufoltság nyűg a tanarra, hatrártató a tanulókra és kártékony hatása a tanítás eredményére is! Pedig ismét és mindenfelé sok a diák! A helybeli egy. prot. főgimnázium új igazgatója és tanári kara például egész esomó, kivált az idegenből jövő és a felsőbb osztályokba lépni kívánczó fiut mástelé továbbított, visszautasított. (S ezt szerintünk is nagyon helyesen cselekedte! Szerk.) Es ime az iskola ismét tulnépes, az egyes osztályok ismét tulzsufoltak! Beiratkozott összesen 395 tanuló; ezekből 60 jár az I. osztályba, 45 a II-ba, 47 a III-ba, 45 a IV-be, 53 az V-be, 51 a VI-ba, 44 a VII-be és 50 a VIII-ba. Hát bizony ez sok, nagyon sok. Pedig ugy 30 körül van azoknak a száma, a kiket nem vettek föl. A mult év végeig 428 tanuló iratkozott be. Ez évben az általunk sokszor és annyira óhajtott megrostálás a fölvetélnél szépen megindult és bizony mégis sok a diák. Nehéz lesz a tanarok munkája abban az ócska, szűk épületben. Bizony-bizony nagyon óhajtanó, hogy az új főgimnázium már a jövő évre fölépüljön.

Garamvölgyi vasut. A garamvölgyi vasut ügyében az utolsó hetekben lazassal sietséggel folytak a mérési munkálatok, hogy a hivatalos bejárás mielőbb megkezdhető legyen s a földmunkákat még október havában megkezdhessék. A kisajjtásra kiküldött mérnök a garamvölgyi községekkel már egyezsége jött s a megváltási ár 320—1200 korona közt váltakozik. Tomory Géza főszolgabíró és Schréder Gyula vasgyári igazgató tevékenységének köszönhető, hogy a nép ezen összeget megnyerhette.

A putnoki önkéntes tűzoltó-egylet. Putnok városának e közintézményü — humánus önkéntes egylete, — mely annyi sokszor adta tanujelét életképességének, a város és vidék áldozatképességének és számtalan veszély idejét tagjai vakmerő bátorságának, e napokban tartotta VI. évi rendes nyári közgyűlését tagjai s a közönség érdeklődése mellett, melyen jelen volt Hönseh Ede egyleti alelnök, Fekethe Nándor tb. főparancsnok és a mostani agilis hozzáértő szakember Friedl György főparancsnok, továbbá az egész tisztikar. Igen örülünk, hogy módunk van az egylet beléletét áttekinteni a részletesen és gondosan kidolgozott évi jelentéseikből. Látnék szenvedéseiket, küzdelmeiket a putnoki tértlen s csak anyagi hasznót kereső avagy duhajtságban kedvelt ifjúságával, megismerjük a nehéz s csak kiváló összetartás és áldozatképességgel fenntartott önkéntes tűzoltó-egylet működését, hazafias a humánus eszmékért küzdő kiesiny csapatát. — Velök érezünk, kitartást, sikeres eredményt kívánunk. Küzdjünk s bízva bízzunk! Kikapunk egyes részletet a jelentésből, melyből láthatjuk az egylet nehéz viszonyát, miként küzd s törekszik a város s a putnoki közönség érdekében előnyére:

„A legnagyobb örömmel jelentetem a mult évi közgyűlés alkalmával, hogy ha valamely célzt bizton elérni óhajtnék, ugy azt csakis az által érhetjük el, ha tömörülünk! mert szétforgácsolt, vagy épen kis erő nagyon kevés vagy épen semmiféle nagy dolgokat nem teremthet. — Lelkes felirást intéztünk városunk fiatal polgáraihoz, hogy csatlakozzanak a nemes célzt, az önkéntes tűzoltói intézményt szolgáló, de a viszonyok befolyása által megfogyott kis csapattesthez, hogy új erő támogatása mellett, hivatásának a vész idejében megfeleljen: „az emberbaráti vagyon esetleg élet megmen-

tésében. Ezen lélekhez szálló felhívásunkban hangoztattuk azt is, hogy a mélyen tisztelt Elnökség valamiképen kényszerítve ne legyen a kötelező tüzoltóságot felállítani, siessen a fiatal polgárság a VII. év óta fennálló önkéntes tüzoltó csapathoz, szolgálja önként eme csapat törekvéseit, a mely önzetlen polgári és hazafiai önfeláldozó munkát végezni hivatva van. Fájdalom, a szívekhez szólt felhívásunk süket fülekre talált. Mindössze 4 lelkes fiatal egyén, névszerint: Fejes Gyula, Fejes István Győr Sándor és Lénárt János kérték felvételüket, a többi, tisztelt közgyűlés, nem ér rá — humánus intézményt szolgáltatni nem ér rá a felebaráti szeretetnek kifejezést adni. Azáltal, hogy néhány perczet, itt-ott 1—2 órát szenteljen a humanizmus mezején önfeláldozólag működő önkéntes tüzoltói intézménynek. De igen is, ráér órákat némelyik, — sőt igen sok — napot, éjjelt áldozni a billárd vagy kártyaasztal mellett eltölteni. — Ráér némelyik, sőt igen sok óráig, nappal vagy éjjel: torka, gyomra élvezeteit kielégíteni, nem törődve családjá boldogságával, nem törődve vagyoni végelpusztulásával sem. Adósságot-adósságra halmaz, mit bánja az ilyen, ha elpusztul a város, az ország, — neki nincs mit veszítenie. Humánus intézményt szolgáltatni nehéz, roppant nehéz dolog, aztán meg ingyen! Ilyent a mai társadalomnak egyesei nem ismernek. Ez idegen előtűk — és ez, igen tisztelt közgyűlés ugy van — a felebaráti szeretet iránt tanusítandó nemes érzés városunk fiatalisága ereiben kiháló felben van, a fényes napuságot minden melege sem elég már arra, hogy őket a tett, cselekvés mezejére serkentse, vajha tévednők! A várva-várt erő, a támoszlop nem jelent meg a mult év folyamán. — Fogyunk napról-napra, de bár mennyien is vagyunk, bár mennyien is leszünk: Eskünkhez hiven utolsó emberig fogjuk az önkéntes tüzoltótestület zászlóját fenn lobogtatni. — Utolsó emberig fogunk a vész idejében oda sietni, a hol a jajveszéklet legnagyobb. Megfogunk menteni mindent, a mit megmenthetünk, van időnk, lesz időnk mindig elég arra, a melyet e nemes intézmény megkövetel derék, becsületes önfeláldozó polgáraitól! A kik pedig nem érnek rá e humánus intézményt szolgáltatni, nezzék távolról, mint pusztit az elem, mint roskadnak össze az égő házak, a szegény napszámból élő családos ember kunyhója, mint lánzol az emberiség áldozatképesség fillereiből felépített iskola, szeretett drága gyermekeink otthonának belseje, mint lánzol a templomnak minden része, mint olvadnak össze az imára figyelmeztető harangok, mint pusztul el az egész város, mely neki is otthont adott! Csak nézze-nézzé folyton, míg jéghideg szíve a pusztító elem lángjától a humanizmusság iránt való érzését meg nem gyújtja. Es ha meg lesz gyújtva, akkor csatlakozzék az önkéntes tüzoltó csapathoz.”

Ismerjük Putnok minden rendű és rangú fiataliságát, nem hisszük, hogy e szavak eredménytelenül fognak elhangzani, nem hisszük, hogy nem érzi meg az a része a Putnoki közönségnek, kire éppen e humánus és emberbaráti egylet támogatására és munkájára számít. Ragadjunk fáklját kezünkbe! Világítsuk be Putnok város nemesen érző polgárainak tetteit s kövesse a tényt a putnoki önkéntes tüzoltó-egylet zászlaja alá — munkára, összetartásra — a tette vagyó fiataliság. — Kitartást kívánunk e derék egyletnek!

Uj menetrend. Október 1-én új vasuti menetrend lép életbe, a mi vonalunkon azonban csupán annyi változás lesz, hogy a miskolcz-füleki vonalon a Feled és Balogfalva között közlekedő személyszállító tehervonatoknak a személyszállítást megszüntettetik.

A cigányok bucsuja. Oláh Gyula zenekara 3 havi tartózkodásra Budapestre ment, s ott a „Munkácsy” kávéház vendégeit mulattatja. Hozzánk intézett leveleiben azt írja, hogy dolga kitünően megy, s a Kossuth ünnepély alkalmával a zenekar igen nagy sikert aratott. A honvagy azonban erősen bántja az egész zenekart, s már örülnének, ha december 15-ike — visszatérésük ideje — itt volna. Addig pedig ez uton mond Oláh Gyula és zenekara a közönségnek isten „hozzád”-ot, de csak: „a viszontlátásra!”

Egyházi kimutatás. Vattay László rimaszécsi lelkész, e. m. főjegyző a gömöri ev. ref. egyházmegye jegyzőkönyvét, a mely az 1901. szept. 2-iki rendkívüli öszi és az 1902. ápril 10-iki rendes tavaszi gyűlésről szól, nagy gondal állította össze. Figyelmet érdemlő a jegyzőkönyvnek melléklete az egyházlátogatásoknak u. n. anyagi vonatkozásáról. Nevezetesen táblázatban van kimutatva az egyházak bevétele, kiadása, tőkepenze, adóssága, a kegyes adományok összege, az építkezésre fordított pénz, s a magtárak állapota. Ebből a táblázatból láthatni, hogy Rimaszombat dolgozik legnagyobb bevétellel és kiadással (14976 kor. 92 fill., illetőleg: 14742 kor. 15 fill.) utána pedig Radnóth, aztán Pelsücz, Lénártfalva, Simoni, Jánosi. Tőkepenze legtöbb van Rimaszombatnak: 38805 kor. 92 fill., Pelsücznek: 26730 kor. 62 fill., Kálosának: 26015 kor. 95 fill., Lénártfalvának: 24536 kor. Adóssággal Feled van megrakra: 7500 koronával s tőkepenze egy fillér sincs, Radnótnak adóssága: 5000 kor. Kegyes adomány legtöbb volt Btkán: 4067 kor. 04 fill., Pokorágyon: 4000 kor., Simoniban: 1675 kor., Uzapanyitban: 941 kor. 50 fill., Zsipen: 807 kor. 33 fill. Legtöbbet építkezett: Majom 4818 kor. 45 fill. értékig. Legnagyobb magtári készlet van Rimaszécsen 131 hl. buza.

Patkolási tanfolyam. A földmívelésügyi miniszter által engedélyezett elméleti patkolási tanfolyam f. évi október hó 5-én nyilik meg. A tanfolyamot Kocourek Ferencz m. kir. állategészségügyi felügyelő nyitja meg reggel 9 órakor a régi kaszárnya épületben.

Árlejtés tűzfára. A vármegyei székház hivatalos helyiségének fűtésére az 1902—1903-ik évben szükségelt, s a rimaszombati vármegyei székház udvarára beszállítandó, s ott berakva átatanó 400 köbméter és pedig felerészben első osztályu száraz hasábos cserfa, másik felerészben első osztályu száraz hasábos bükkfa, esetleg pedig felerészben első osztályu hasábos cserfa, másik felerészben első osztályu hasábos tölgyfának árlejtés útján való beszerzésre határidőül f. évi október hó 15-ik napjának d. e. 10 órája ezennel kitűzetik. — Felhívni kívánjuk mindazok, kik ezen szállításra vállalkozni óhajtanak, hogy a fent kitűzött határidőig 1 kor. bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat az alispáni hivatalnál annyival is inkább saját érdekükben beadni el ne mulasszák, mert a kitűzött időn tul, elkésve beadott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombat 51 évvel ezelőtt. Egy régi könyv akadt kezünkbe; czime a következő: *Magyarország geographiai szótára, melyben minden város, falu, és puszta betűrendben, körülményesen leíratik. Kiadta: Fényes Elek, III. kötet. Pesten, 1851. Nyomatott Kozma Vazulnál.* Az akkori idők statisztikusait tesszük felelősekké a benne foglalt adatokért, melyek a következők: Rimaszombat, Grosz Steffelsdorf, Rimawaska-Sabota, nevezetes szabadalmas mezőváros, Gömör és Kishont egyesült vármegyében, Rozsnyóhoz 6 mérfnyire: 688 kath., 5925 ref., 854 evang. lak., kik nagyjából magyarok, tótokkal és kevés németekkel keverve. Van itt kath., reform., evang. anyaszentegyház, ref. kis gimnázium; postahivatal; gyógyszerár; vármegye és városbáza; számos kereskedő bolt s egy derék kőhid a Rima vizén. Határa nagyobb részint róna, mindennemű gabonát, különösen szép tiszta búzát terem; gyümölcs és szőlőkertjei vannak; réteje kevés; legelője még kevesebb; erdeje nincs. Lakosai nagyon szorgalmasak s mind a kereskedés mind a mesterségek folytatása által magukat jelesen megkülönböztetik; s valóban Rimaszombat a Hazának eddig is több derék kézműveseket és művészeket adott. Vannak itt jó nyereggyártók, guba és pokróczesinálók, ötvösök, gombkötők, csutorások, híres buzakenyert sütő asszonyok stb. Kereskednek gabonával, szalonnával, borral, dohánnal, viasszal, mézzel, szarvasmarhával, lóval, szombaton tartott hetivásárja gabonára nézve nagy fontosságu; országos vásárjai pedig jó lovak tekintetéből nevezetesek. Egyébiránt a város rendesen épült, utcái egyenesek és kövel kirakottak; négyszögletű piaca tágas; szabadságai jelesek voltak. Ugyanis polgárjai vámot nem fizettek; pereikben első bíró a városbéli tanács; vérhatalmi joggal bírt, a magvaszakadtak vagyonaiban örökösödött.

Magán-hirdetések.

Tanuló.

Egy 13—14 éves jómagaviseletű fiu, aki magyarul jól és folyékonyan olvasni és helyesen írni tud, könyvnyomdász tanulóul felfogadtatik Rimaszombatban **Rábely Miklósnál.**

Két butorozott szoba

külön bejárattal, kiszolgálattal Rimaszombatban, Deák Ferencz-utca 6. sz. alatt f. év október 1-től kiadó. Értekezhetni ugyanott.

Pályázati hirdetmény.

676. sz. — Szab. Rimaszombat r. t. városnál elhalálozás illetve előléptetés folytán üresedésben levő 1600 korona évi fizetéssel egybekötött **árvaszéki ülnöki** s 1600 korona évi fizetéssel egybekötött **aljegyzői** állásra pályázat nyitattik.

Felhivatnak azért mindazok, kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. törvényczikkben megállapított képességet igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket f. évi **október hó 10-éig** a polgármesteri hivatalhoz nyújtsák be.

Rimaszombat, 1902. szeptember 24-én.

Dr. Kovács László, polgármester.

Kiadó üzlet.

Rimaszombatban a **Jánosi-utcában** egy jó forgalmu **fűszerüzlet trafik- és bélyeg-árudával,** hozzá tartozó 4 szobás lakással, raktárakkal, két utcára nyíló magános nagy udvarral több évekre bérbeadó, értekezhetni lehet

1—3 **özv. Mindszenty Bertalannal.**

Hirdetmény.

353. sz. — Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék 1901. évi 750. számú végzése következtében **dr. Ráróssy Gyula** ügyvéd által képviselt **a gömörmezei nép- és iparbank** javára **Stelkovic László és társa** ellen 582 korona 40 fillér s járulékaik erejéig 1902. évi márczius hó 24-én foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 2380 koronára becsült lovak, kosik, szekerek és ekéből álló ingók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbíró 1902. évi 82. számú végzése folytán 582 korona 40 fillér tökekövetelés, ennek 1902. évi október hó 1-ső napjától járó 6%-os kamatai és eddig összesen 171 korona 31 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig Hangonyon és Csizben leendő foganatosítása céljából határidőül **1902. évi szeptember hó 30.** napjának d. e. 10- és d. u. 3 órája kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Rimaszecs, 1902. évi szeptember hó 16-án

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Salgó-tarjáni kőszén.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy a legjobb minőségű **salgó-tarjáni, kazinczi,** valamint más **kőszénbányák** képviselőségét bírom és abban a helyzetben vagyok, hogy a legjobb minőségű kőszén a **legolcsóbb árban** számíthatom, u. m.:

Kazinczi kőszén (eredeti) nem vadnai 100 mtm. 110 kor. } Rimaszombati vasuti állomásonál teljes vasuti rakomány.
Salgó-tarjáni kőszén fűtésre 100 mtm. 130 kor. }

Kicsinyben ugyanabban az árban, csak a befuvározási költség lesz hozzá számítva.

Más minőségű kőszén is a legolcsóbban számítom. — Szives megrendeléseket bármikor elfogadok és akadály nélkül szállíthatok.

Jó minőségű cser- és bükkfát is tartok raktáron.

KOHN ALBERT,

fakereskedő és a „Generali“ főügynöke **Rimaszombatban a vasuti állomás közelében.**

1—3

Királdi és Sajó-Szt-Péteri kőszén.

Kazinczi (eredeti) kőszén.

Porosz kőszén.

Eladó.

Egy teljesen jó karban lévő — csak egy évig használt — **szivattyus-kut teljes felszerelése,** mely egy négy öl mélységű kuthoz alkalmazható 300 koronáért, továbbá egy egészen új **magtár-rosta** — legújabb szerkezet — 90 koronáért eladó **id. Szentmiklóssy Kálmán** urnál **Sajó-Keszi** (u. p. Kövecses).

Diszes és egyszerű levélpapírok, nyomtató- és irodai papírok, mindenféle borítékok, üzleti- és iskolai könyvek kaphatók.

Továbbá könyv- és könyv- és nyomdai munkák, könyvkötések és hírlapelőfizetések elfogadtatnak.

A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala:

RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedésében

Rimaszombat, Deák Ferencz-u. 8.

HOLLÓSY JÓZSEF

első és legrégebbi temetkező-vállalata RIMASZOMBATBAN.

Érc- és fakoporsók gyári bizományi raktára.

Butorkereskedés, asztalos műhely.

Losonci-utca 21. és Kossuth Lajos-u. 19. sz. saját házában.

Alapított 1864.

Alapított 1864.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség tudomására, hogy az **1864. évtől** fennálló **temetkező-vállalatomban** ez idő szerint az **ország legelső gyárainak érc- és fakoporsó** készítőanyagait **birom raktáron bizományba.**

Halalozások alkalmával a szomorodott felek **raktáramban** a **szükséges összes kellékeket,** különféle minőségben és választékban — mérsékelt áron — **fellelhetik;** van raktáron mindenféle alakú és nagyságu, diszes és egyszerű **érc- és fakoporsó, szemfedő, lepedő, fejpárna és fejdísz, harisnya és ozipó, gyertya** a ravatal körül és az egyházi személyek részére, **sirkoszorú, koszorúszalag** különféle szélesség és színben, **mű- és díszvirág** a koporsó és halottas szoba díszítéséhez stb. stb. Tartok **halottas koosikat** egyenruhás szolgaszemélyzettel.

Továbbá ajánlok halottkemi jelentés kieszközlésére, sírhely kiásatására, harangoztatás, halottas szobának és környékének feketével való bevonására és díszítésére, gyászjelentések készítése és szétküldésére, az egyházi személyeknek a végtisztesség megadására való felkérésére stb.

Bútorokból nagy raktárt tartok folyton, itt a leg-egyszerűbbtől a legdivatosabb tárgyak is fellelhetők és minden jutányos áron; igen **alkalmas vásárlás menasszonyi berendezkedésre.**

Épületi asztalos munkák bárminő kivitelben, a legjobb anyagból **műhelyemben** szintén **készül.**

Szolgálatkészégemet és raktáram nagy választékát a n. é közönség jóakarataiba ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel

HOLLÓSY JÓZSEF,

18—*

temetésrendező, bútor- és épületasztalos.

Királdi és Sajó-Szent-Péteri kőszén.

Értesítés.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy a **salgótarjáni, királdi és sajószentpéteri kőszénbányák** képviselőségét, valamint a **kazinczi (vadnai) kőszén kizárólagos elárusítási** jogát bírjuk, miért is abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy a n. é. közönséget kitünő minőségű és a lehető legolcsóbb kőszénnel láthatjuk el.

Szives megrendeléseket már most is, valamint bármikor elfogadunk s kérjük a megrendeléseket idejekorán megtenni, hogy azoknak mindenkor akadálytalanul s idejében eleget tehesünk.

Jó minőségű bükk tűzfát is tartunk raktáron.

JELLINEK és KOHN,

fakereskedők.

Rimaszombatban a vásártérrel szemben.

Salgótarjáni kőszén.

Tatai brikett.

Kazinczi (vadnai) kőszén.